

TAMSALU GÜMNAASIUMI VALIKKURSUSED GÜMNAASIUMIASTMES

Kinnitatud
õppenõukogu koosolekul 02.06.2017

A2 VÕÕRKEEL SAKSA
VENE KÕNEKEEL
INGLISE KIRJANDUS JA PRAKTILINE INGLISE KEEL
DISAIN JA RAKENDUSKUNST
DISAINIPROTSESS
ETIKETT JA AVALIK ESINEMINE
ETTEVÕTLUS (ÕPILASFIRMA)
FOTOGRAAFIA
GIIDI ERIKURSUS JA PRAKTIKA
INFORMAATIKA
JONESTAMINE
JONISTAMINE JA MAALIMINE
KOMPOSITISIOONI ALUSED
MAJANDUS- JA ETTEVÕTLUSÕPE
MEEDIADISAIN
RIIGIKAITSE
VÕRDLEV KULTUURILUGU

VALIKKURSUS „A2 KEELEOSKUSTASEMEGA VÕÕRKEEL (SAKSA KEEL)“

10. klassi I kursus

Õpitulemused

10. klassi I kursuse lõpetaja:

- 1) saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;
- 2) kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks;
- 3) reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
- 4) on omandanud esmased teadmised õpitava keele maast ja kultuurist;
- 5) suhtub positiivselt võõrkeele õppimisesse;
- 6) kasutab esmaseid õpioskusi (kordamist, seostamist) võõrkeele õppimiseks;
- 7) oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas.

Keeleoskuse taotletav tase 10. klassi I kursuse lõpuks on toodud tabelis Lisa 4.

Õppesisu

Õppesisu	Läbivad teemad
Mina ja teised - enese ja kaaslase tutvustus	väärtused ja kõlblus
Kodu ja lähiümbrus – pereliikmed, kodu asukoht	väärtused ja kõlblus, keskkond ja jätkusuutlik areng
Kodukoht Eestl - riik, pealinn, rahvused, aastaajad, kodukoha kirjeldus	keskkond ja jätkusuutlik areng
Igapäevaelu. Õppimine ja töö - lihtsad tegevused kodus ja koolis, tegevustega seotud vahendid	tervis ja ohutus, teabekeskkond, väärtused ja kõlblus
Vaba aeg - lemmiktegevused ja eelistused	elukestev õpe ja karjääriplaneerimine

Õppetegevused

Rõhk on kuulamisel ning rääkimisel. Omandatakse esmane sõnavara. Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis. Õpilased õpivad võõrkeele häälikuid eristama ning omandavad õige häälduse. Loetakse ja kirjutatakse seda, mis on suuliselt juba õpitud. Peamise õpistrateegiana kasutatakse õpitu kordamist ning seostamist. Tunnis juhitakse õpilasi töötama nii paaris kui ka rühmas.

Osaoskuste arendamiseks sobivad:

- 1) teatud sõnale või fraasile reageerimine (käetõstmine, püsti tõusmine, esemele või pildile osutamine);
- 2) loetelu sobimatu sõna äratundmine;
- 3) kuuldu põhjal pildi täiendamine;
- 4) tähelepanelikku kuulamist nõudvate mängude mängimine (nt bingo);
- 5) laulude ja luuletuste kuulamine ning nende põhjal ülesande täitmine;
- 6) dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine;
- 7) häälega lugemine;

- 8) rääkimine pildi alusel;
- 9) ära kirja tegemine ja mudeli järgi kirjutamine.

Hindamine

Hinnatakse põhiliselt õpilase kuulatud tekstist arusaamist ja suulist väljendusoskust. Hindamisel kasutatakse sõnalisi hinnanguid, hinnates peamiselt positiivset õpitulemust. Rõhk on sisulisel tagasisidel, mis toob esile õpilase tugevad küljed ja edusammud.

Õpilane õpib õpetaja juhendamisel ise oma tööle hinnangut andma. Õppe vältel toob ta koostöös õpetajaga esile:

- oskused ja teadmised, mis ta on enda arvates hästi omandanud;
- oskused või teadmised, mille omandamiseks peab ta veel tööd tegema.

10. klassi II kursus

Õpitulemused

10. klassi II kursuse lõpetaja:

- 1) saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lausetest, lühikestest vestlustest ja tekstidest;
- 2) saab aru teksti mõttest ja olulisest teabest;
- 3) oskab kirjutada õpitud sõnavara piires lühikirjeldusi ja -sõnumeid (nt sõnum sõbrale);
- 4) oskab lühidalt kirjeldada oma lähiümbrust ja inimesi, igapäevaseid toiminguid;
- 5) tuleb toime väga lihtsates igapäevastes suhtlusolukordades, suudab alustada lühivestlust (nt reageerib küsimustele ja korraldustele);
- 6) on omandanud esmased teadmised maa, kus kõneldakse õpitavat keelt, ja oma kodumaa kultuuri sarnasuste ja erinevuste kohta;
- 7) rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja strateegiaid;
- 8) oskab õpetaja abiga õpitavas keeles seada endale õpieesmärke ning hinnata oma saavutusi.

Õppesisu

Eelmisel kursusel alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal. Neile lisanduvad järgmised alateemad:

Õppesisu	Läbivad teemad
Mina ja teised - välimus, ühised tegevused pereliikmetega, viisakusväljendid	väärtused ja kõlblus, tervis ja ohutus, elukestev õpe ja karjääriplaneerimine
Kodu ja lähiümbrus - kodu kirjeldamine, lemmikloomad, sugulased; enda ja pereliikmete igapäevased tegevused.	väärtused ja kõlblus, tervis ja ohutus, keskkond ja jätkusuutlik areng
Kodukoht Eesti - ilm; Eesti asukoht (naabrid); Eesti loodus.	väärtused ja kõlblus, kultuuriline identiteet, keskkond ja jätkusuutlik areng

Riigid ja nende kultuur - Euroopa riigid ja nende pealinnad; Eesti naaberriigid, nende sümbolika ja eripärad.	väärtused ja kõlblus, kultuuriline identiteet, tehnoloogia ja innovatsioon, teabekeskond
Igapäevaelu. Õppimine ja töö - päeva planeerimine; söögikorrad ja tervislik toit, hügieeniharjumised; koolipäev, õppeained, klass.	tervis ja ohutus, elukestev õpe ja karjääriplaneerimine, tehnoloogia ja innovatsioon, teabekeskond
Vaba aeg - huvid; puhkus ja spordialad; aastaajad.	väärtused ja kõlblus, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, teabekeskond

Õppetegevused

Õpilast suunatakse võõrkeeles suhtlema, suurendades suulise suhtluse kõrval järk-järgult kirjalike tööde mahtu.

Kuulamis- ja rääkimisoskuse kõrval muutuvad tähtsaks ka lugemis- ja kirjutamisoskus, sh õigekirjaoskuse ja loovuse süstemaatiline arendamine. Jätkub põhisõnavara laiendamine õppesisu, õpetaja korralduste ja tööülesannete kaudu.

Õpilasi juhatakse iseseisvalt lugema ning õpetaja suunamisel arendatakse õpilase teksti mõistmise oskust läbi suulise kõne ja lühitekstide. Õpetaja suunamisel tutvub õpilane õpitavas keeles ilmunud lugemisvaraga.

Tekstidest arusaamise õpetamiseks ja kontrollimiseks kasutatakse mitmekesiseid töövõtteid (nt lugemine/kuulamine; lühi-, valik- ja õige/vale vastustega küsimused). Suulist suhtlemisoskust arendatakse erineva sisuga paaris- ja rühmatöödega, sh rollimängudega igapäevaste praktiliste situatsioonide ja õppija isiklike kogemuste teemal.

Õpilased õpivad esitlema paaris- või rühmatöö tulemusi etteantud näidisele toetudes, kasutades õpitud väljendeid. Vaba keelekasutus raskendatud, omavaheline suhtlus töörühmas on valdavalt emakeelne, kuid õpilasi suunatakse kasutama klassis üha rohkem võõrkeelt.

Kirjutamisoskuse arendamisel kasutatakse sõnamänge, mudelkirjutamist, järjestusülesandeid (nt sõnad lauseteks, laused/lõigud tekstiks) jmt. Pööratakse tähelepanu lausele, tekstid on lühikesed ja kirjeldavad. Jätkuvalt pööratakse tähelepanu kirjaliku teksti paigutusele ja vormistamisele.

Õpetaja suunab õpilasi järjekindlalt kasutama sõnastikke (nt õpiku sõnastik) nii sõna tähenduse kui ka õigekirja kontrollimiseks.

Õpetaja juhendamisel õpitakse püstitama lähemaid ja kaugemaid realistlikke eesmärke, nt õpilase individuaalne eesmärk osaoskuste arendamisel või teemasisene eesmärk. Eesmärke võib seada nii iseendale kui grupele.

Enesehindamisoskuse arendamisel kasutatakse erinevaid töövõtteid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused, eneseanalüüsi lehed), mis suunavad õpilasi oma ja teiste tööd analüüsima.

Üldpädevuste kujundamine toimub õpetaja suunamisel läbi klassi tööreeglite, rühmatööde, rollimängude, teemade ja erinevate tööülesannete nii klassiruumis kui ka väljaspool selleks,

et õpilane õpiks nägema oma rolli kollektiivis ja mõistma oma vastutust talle antud ülesandes.

Hindamine

Hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult, õpilane saab tagasisidet kas suulise või kirjaliku sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta.

Hinnatakse tööprotsessi ning õpilase panustamist (vastavalt kooli hindamisjuhendile ja klassis kokkulepitule), seejuures pööratakse tagasiside andmisel tähelepanu eelkõige sellele, mida õpilane on hästi teinud.

Kujundava hindamise käigus õpib õpilane koostöös õpetajaga seadma endale õpieesmärke ning sõnastama, mida ta on enda arvates hästi omandanud ja/või mille omandamiseks peab ta veel tööd tegema.

10. klassi III ja IV kursus

Õpitulemused

10. klassi IV kursuse lõpetaja:

- 1) saab õpitud temaatika piires aru lühikestest lausetest ja sageli kasutatavatest väljenditest;
- 2) mõistab lühikesi, lihtsaid tekste lugedes vajadust mööda mitu korda;
- 3) kirjutab lihtsate fraaside ja lausetega iseendast ja kujutletavatest inimestest ja/või objektidest;
- 4) suudab suhelda lihtsas keeles, kui vestluspartner on nõus teda parandama;
- 5) mõistab igapäevaseid väljendeid, mis aitavad konkreetseid lihtsaid elulisi asju ajada;
- 6) rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;
- 7) töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- 8) seab endale õpieesmärke ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi.

Õppesisu

Eelmisel kursusel alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal. Neile lisanduvad järgmised alateemad:

Õppesisu	Läbivad teemad
Mina ja teised - välimus, ühised tegevused pereliikmetega, sõpradega; viisakas käitumine	väärtused ja kõlblus, tervis ja ohutus, elukestev õpe ja karjääriplaneerimine
Kodu ja lähiümbrus - kodu kirjeldamine, lemmikloomad, sugulased; igapäevased tegevused.	väärtused ja kõlblus, tervis ja ohutus, keskkond ja jätkusuutlik areng
Kodukoht Eesti - ilm; Eesti asukoht, sümboolika, tuntumad tähtpäevad; Eesti loodus, loodushoid.	väärtused ja kõlblus, kultuuriline identiteet, keskkond ja jätkusuutlik areng

Riigid ja nende kultuur - Õpitavat keelt kõnelevad riigid ja nende pealinnad, nende sümboolika	väärtused ja kõlblus, kultuuriline identiteet, tehnoloogia ja innovatsioon, teabekeskond
Igapäevaelu. Õppimine ja töö - päeva planeerimine, hügieeniharjumused; toitumine ja söögikorrad; kool ja klass.	tervis ja ohutus, elukestev õpe ja karjääriplaneerimine, tehnoloogia ja innovatsioon, teabekeskond
Vaba aeg - huvid; puhkus ja spordialad.	väärtused ja kõlblus, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon, teabekeskond

Õppetegevused

Oluline on kõigi osaoskuste arendamine. Jätkub põhisõnavara laiendamine õppesisu, õpetaja korralduste ja tööülesannete kaudu.

Õpilasi juhitakse iseseisvalt lugema ning õpetaja suunamisel arendatakse õpilase teksti mõistmise oskust läbi suulise kõne ja lühitekstide. Õpetaja suunamisel loeb õpilane iseseisvalt õpitavas keeles ilmunud adapteeritud tekste.

Tekstidest arusaamise õpetamiseks ja kontrollimiseks kasutatakse mitmekesiseid töövõtteid (nt ennustav lugemine/kuulamine; lühi-, valik- ja õige/vale vastustega küsimused). Suulist suhtlemisoskust arendatakse erineva sisuga paaris- ja rühmatöödega, sh rollimängudega igapäevaste praktiliste situatsioonide ja õppija isiklike kogemuste teemal.

Õpilased esitlevad paaris- või rühmatöö tulemusi etteantud näidisele toetudes, kasutades õpitud väljendeid. Vaba keelekasutust vähe, omavaheline suhtlus töörühmas on enamasti emakeelne, kuid õpilasi suunatakse kasutama klassis üha rohkem võõrkeelt.

Kirjutamisoskuse arendamisel kasutatakse sõnamänge, mudelkirjutamist, järjestusülesandeid (nt sõnad lauseteks, laused/lõigud tekstiks) jmt. Pööratakse tähelepanu lausele ja teksti sidususele; tekstid on lühikesed ja kirjeldavad. Jätkuvalt pööratakse tähelepanu kirjaliku teksti paigutusele ja vormistamisele.

Õpetaja suunab õpilasi järjekindlalt kasutama sõnastikke (õpiku sõnastik, kakskeelne sõnastik) nii sõna tähenduse kui ka õigekirja kontrollimiseks.

Õpetaja juhendamisel püstitatakse lähemaid ja kaugemaid realistlikke eesmärke, nt õpilase individuaalne eesmärk osaoskuste arendamisel või teemasisene eesmärk. Eesmärke võib seada nii iseendale kui grupile.

Enesehindamisoskuse arendamisel kasutatakse erinevaid töövõtteid (nt tunni ja/või teema lõpus lühikokkuvõtted, vestlused, eneseanalüüsi lehed), mis suunavad õpilasi oma ja teiste tööd analüüsima.

Üldpädevuste kujundamine toimub õpetaja suunamisel läbi klassi tööreeglite, rühmatööde, rollimängude, teemade ja erinevate tööülesannete nii klassiruumis kui ka väljaspool.

Hindamine

Hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult, õpilane saab tagasisidet kas suulise või kirjaliku sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta.

Hinnatakse tööprotsessi ning õpilase panustamist (vastavalt kooli hindamisjuhendile ja klassis kokkulepitule), seejuures pööratakse tagasiside andmisel tähelepanu eelkõige sellele, mida õpilane on hästi teinud. Töid, mis sisaldavad kõiki osaoskusi, on soovitatav teha mitte rohkem kui üks kord õppeaastas (soovitatavalt õppeaasta lõpus).

Kujundava hindamise käigus õpib õpilane koostöös õpetajaga seadma endale õpieesmärged ning sõnastama, mida ta on enda arvates hästi omandanud ja/või mille omandamiseks peab ta veel tööd tegema.

10. klassi V ja VI kursus

Õpitulemused

V ja VI kursuse lõpetaja:

- saab õpitud temaatika piires aru lauseist ja sageli kasutatavaist väljendeist;
- mõistab olulist õpitud temaatika piires;
- kirjutab lühikesi tekste õpitud temaatika piires;
- tuleb teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades toime õpitavat keelt emakeelena kõnelejaga;

Õppesisu

Eelmisel kursusel alustatud alateemad jätkuvad osaoskuste arengu põhjal. Neile lisanduvad järgmised alateemad:

Õppesisu	Läbivad teemad
Mina ja teised - iseloom, välimus, enesetunne ja tervis; suhted sõpradega ja lähikondlastega, ühised tegevused; viisakas käitumine.	väärtused ja kõlblus, tervis ja ohutus
Kodu ja lähiümbus - kodu ja koduümbus, sugulased, pereliikmete ametid; igapäevased kodused tööd ja tegemised.	väärtused ja kõlblus, keskkond ja jätkusuutlik areng
Kodukoht Eesti Eesti asukoht, sümbolika ning tähtpäevad; linn ja maa; Eesti loodus, ilm; käitumine looduses.	kultuuriline identiteet, keskkond ja jätkusuutlik areng
Riigid ja nende kultuur - õpitavat keelt kõnelevate riikide sümbolika, tähtpäevad ja kombed; riigi tuntumad sündmused ja saavutused ning nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast; eakohased aktuaalsed ühiskondlikud teemad; Eesti naaberriigid.	karjääri planeerimine, tervis ja ohutus, teabekeskond, väärtused ja kõlblus
Igapäevaelu. Õppimine ja töö. kodused toimingud, söögikorrad, hügeeniharjumused; turvaline liikumine, tee küsimine ja juhatamine; poes käik, arsti juures käimine; kool ja klass, koolipäev, õppeained; ametid	elukestev õpe, karjääriplaneerimine
Vaba aeg - huvid, erinevad v aja veetmise viisid.	elukestev õpe

Õppetegevused

Õpilasi julgustatakse võõrkeeles suhtlema, suurendades suulise suhtluse kõrval kirjalike tööde mahtu. Kuulamis- ja rääkimisoskuse kõrval on tähtsad ka lugemis- ja kirjutamisoskus, sh õigekirjaoskuse ja loovuse süstemaatiline arendamine. Jätkub põhisõnavara kiire laiendamine,

õpilasi juhatakse iseseisvalt lugema. Oluline on arendada teksti mõistmise oskust. Suulist suhtlusoskust arendatakse erineva sisuga rühmatöödega, sh mängude ja rollimängudega. Kirjutamisel on tähtis tekstilooimeoskuse arendamine. Teemasid käsitledes pööratakse erinevate osaoskuste kaudu tähelepanu teiste kultuuride tundmaõppimisele ning kõrvutamisele oma kultuuriga. Õpilased kasutavad sõnaraamatuid.

Osaoskuste arendamiseks sobivad:

- eri liiki eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine;
- adapteeritud eakohaste tekstide iseseisev lugemine;
- ülesande täitmine kuuldu ja loetu põhjal (nt tabeli täitmine, joonise täiendamine);
- eri liiki etteütlused;
- mudelkirjutamine (nt sõnumid, postkaardid, lühikesed kirjad);
- järjestusülesanded (nt sõnad lauseteks, laused/lõigud tekstiks);
- projektitööd;
- lühiettekanded (nt projektitööde kokkuvõtted, huvialade tutvustamine);
- rollimängud;
- õppesõnastike kasutamine.

Hindamine

Hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult. Igal õppeveerandil saab õpilane tagasisidet kas sõnalise hinnangu või hinde vormis kõigi osaoskuste kohta. Sõnalises hinnangus rõhutatakse eelkõige seda, mida õpilane on hästi teinud. Töid, mis sisaldavad kõiki osaoskusi, on soovitatav teha mitte rohkem kui kaks õppeaastas. Õpilane seab koostöös kaaslaste ja õpetajaga endale õpieesmärged ning annab hinnangu oma teadmistele ja oskustele. Õpilane annab õpetaja juhendamisel hinnangu õppele ning oma tööle õpitavas võõrkeeles, isegi kui eneseväljendusoskus on piiratud.

VALIKKURSUS „INGLISE KIRJANDUS JA PRAKTLINE INGLISE KEEL“

Inglise kirjandus I

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab ja analüüsib tänapäeva väliskirjanduse üksikuid teoseid ning mõistab nende probleematikat;
- 2) seostab loetud tänapäeva väliskirjanduse teoseid omavahel ja talle tuntud maailmakirjanduse klassikaga, näeb järgluseoseid ning uuenduslikke jooni;
- 3) mõistab nüüdisaja erinevate kirjandustendentside/kallakute ja suunitluste seost tänapäeva filosoofilise mõtte suundadega ning ettekujutuste laienemise ja ümbermõtestamisega inimese kohast maailmas;
- 4) näeb eri autorite teoste stilistilisi ja kunstilisi iseärasusi ning tajub teoste algupärast rahvuslikku koloriiti ja üldnimelikku mõtet;
- 5) formuleerib teose analüüsi ja mõtestamise alusel isikliku suhtumise loetusse ning oskab seda väljendada suulise ja kirjaliku kõne eri žanrides;
- 6) on võimeline diskuteerima loetu üle, argumenteerima oma seisukohta;
- 7) kasutab oma lugejakogemust nii eri laadi ülesannete täitmisel humanitaarainetes kui ka silmaringi laiendamiseks tervikuna, enesemääratluseks, emotsionaalse kogemuse rikastamiseks ning kõlbeliseks täiustumiseks ning kultuuriteadlikkuse arendamiseks.

Õppesisu

Kursus tutvustab õpilastele väliskirjanduse põhitendentse, hõlmates perioodi 1900. aastatest tänapäevani. Selle perioodi kirjandus on äärmiselt mitmekülgne nii oma kunstiliste suundumuste kui ka probleematika poolest. Seadmata ülesandeks detailset tutvumist kõigi voolude ja suundadega, eeldab kursus tähtsamate maailmakirjanduse nähtuste käsitlemist kooskõlas kultuurilise ja ajaloolise tausta käsitlemisega. Kirjandusteoste loendi koostamisel lähtuti eeskätt teoste kunstiväärtusest, püstitatud probleemide tähtsusest ning nende mõtestamise sügavusest. Kirjandusteoste loend ei ole ammendav, sest tänapäevakirjandus täieneb pidevalt uute huvitavate teostega, mida võib lülitada loetavate ja käsitletavate tekstide hulka. Kursus aitab õpilasel orienteeruda raamatute tulvas, eristada tõsisemaid teoseid meelelahutuslikust belletristikast ning viib õpilased e-raamatute juurde.

Õppetegevused

Õppeprotsessis kombineeruvad õppetegevuse eri liigid, kuid loengumeetodit rakendatakse minimaalselt. Prioriteetsed on õpilaste iseseisva töö vormid: suuliste esinemiste ja kirjalike sõnavõtude, ülevaadete, referaatide ning retsensioonide ettevalmistamine, esseede kirjutamine.

Kursuse raames loetav kirjandus:

- 1) Floella Benjamin „Coming to England“
- 2) Langston Huges „Thank You Ma’am“
- 3) A. J. Braithwaite „The Roman and the Runaway“, „The Viking and the Vendetta“

Inglise kirjandus II

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab ja analüüsib tänapäeva väliskirjanduse üksikuid teoseid ning mõistab nende probleematikat;
- 2) seostab loetud tänapäeva väliskirjanduse teoseid omavahel ja talle tuntud maailmakirjanduse klassikaga, näeb järgluseid ning uuenduslikke jooni;
- 3) mõistab nüüdisaja erinevate kirjandustendentside/kallakute ja suunitluste seost tänapäeva filosoofilise mõtte suundadega ning ettekujutuste laienemise ja ümbermõtestamisega inimese kohast maailmas;
- 4) näeb eri autorite teoste stilistilisi ja kunstilisi iseärasusi ning tajub teoste algupärast rahvuslikku koloriiti ja üldnimelikku mõtet;
- 5) formuleerib teose analüüsi ja mõtestamise alusel isikliku suhtumise loetusse ning oskab seda väljendada suulise ja kirjaliku kõne eri žanrides;
- 6) on võimeline diskuteerima loetu üle, argumenteerima oma seisukohta;
- 7) kasutab oma lugejakogemust nii eri laadi ülesannete täitmisel humanitaarainetes kui ka silmaringi laiendamiseks tervikuna, enesemääratluseks, emotsionaalse kogemuse rikastamiseks ning kõlbeliseks täiustamiseks ning kultuuriteadlikkuse arendamiseks.

Õppesisu

Kursus tutvustab õpilastele väliskirjanduse põhitendentse, hõlmates perioodi 1900. aastatest tänapäevani. Selle perioodi kirjandus on äärmiselt mitmekülgne nii oma kunstiliste suundumuste kui ka probleematika poolest. Seadmata ülesandeks detailset tutvumist kõigi voolude ja suundadega, eeldab kursus tähtsamate maailmakirjanduse nähtuste käsitlemist kooskõlas kultuurilise ja ajaloolise tausta käsitlemisega. Kirjandusteoste loendi koostamisel lähtuti eeskätt teoste kunstiväärtusest, püstitatud probleemide tähtsusest ning nende mõtestamise sügavusest. Kirjandusteoste loend ei ole ammendav, sest tänapäevkirjandus täieneb pidevalt uute huvitavate teostega, mida võib lülitada loetavate ja käsitletavate tekstide hulka. Kursus aitab õpilasel orienteeruda raamatute tulvas, eristada tõsisemaid teoseid meelelahutuslikust belletristikast ning viib õpilased e-raamatute juurde.

Õppetegevused

Õppeprotsessis kombineeruvad õppetegevuse eri liigid, kuid loengumeetodit rakendatakse minimaalselt. Prioriteetsed on õpilaste iseseisva töö vormid: suuliste esinemiste ja kirjalike sõnavõtude, ülevaadete, referaatide ning retsensioonide ettevalmistamine, esseede kirjutamine. Raamatu ja filmi erinevuste ja sarnasuste analüüs.

Kursuse raames loetav kirjandus:

- 1) Kate Chopin „Desiree’s Baby“
- 2) Suzanne Collins „The Hunger Games“, „Catching Fire“

Inglise kirjandus III

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab ja analüüsib tänapäeva väliskirjanduse üksikuid teoseid ning mõistab nende probleematikat;
- 2) seostab loetud tänapäeva väliskirjanduse teoseid omavahel ja talle tuntud

- maailmakirjanduse klassikaga, näeb järgluseoseid ning uuenduslikke jooni;
- 3) mõistab nüüdisaja erinevate kirjandustendentside/kallakute ja suunitluste seost tänapäeva filosoofilise mõtte suundadega ning ettekujutuste laienemise ja übermõtestamisega inimese kohast maailmas;
 - 4) näeb eri autorite teoste stilistilisi ja kunstilisi iseärasusi ning tajub teoste algupärast rahvuslikku koloriiti ja üldnimelikku mõtet;
 - 5) formuleerib teose analüüsi ja mõtestamise alusel isikliku suhtumise loetusse ning oskab seda väljendada suulise ja kirjaliku kõne eri žanrides;
 - 6) on võimeline diskuteerima loetu üle, argumenteerima oma seisukohta;
 - 7) kasutab oma lugejakogemust nii eri laadi ülesannete täitmisel humanitaarainetes kui ka silmaringi laiendamiseks tervikuna, enesemääratluseks, emotsionaalse kogemuse rikastamiseks ning kõlbelseks täiustamiseks ning kultuuriteadlikkuse arendamiseks.

Õppesisu

Kursus tutvustab õpilastele väliskirjanduse põhitendentse, hõlmates perioodi 1900. aastatest tänapäevani. Selle perioodi kirjandus on äärmiselt mitmekülgne nii oma kunstiliste suundumuste kui ka problemaatika poolest. Seadmata ülesandeks detailset tutvumist kõigi voolude ja suundadega, eeldab kursus tähtsamate maailmakirjanduse nähtuste käsitlemist kooskõlas kultuurilise ja ajaloolise tausta käsitlemisega. Kirjandusteoste loendi koostamisel lähtuti eeskätt teoste kunstiväärtusest, püstitatud probleemide tähtsusest ning nende mõtestamise sügavusest. Kirjandusteoste loend ei ole ammendav, sest tänapäevakirjandus täieneb pidevalt uute huvitavate teostega, mida võib lülitada loetavate ja käsitletavate tekstide hulka. Kursus aitab õpilasel orienteeruda raamatute tulvas, eristada tõsisid teoseid meelelahutuslikust belletristikast ning viib õpilased e-raamatute juurde.

Õppetegevused

Õppeprotsessis kombineeruvad õppetegevuse eri liigid, kuid loengumeetodit rakendatakse minimaalselt. Prioriteetsed on õpilaste iseseisva töö vormid: suuliste esinemiste ja kirjalike sõnavõtude, ülevaadete, referaatide ning retsensioonide ettevalmistamine, esseede kirjutamine.

Kursuse raames loetav kirjandus kajastub kirjastuse Express Publishing poolt välja antud õppematerjalis „Pathways to Literature“, mille autoriteks Virginia Evans ja Jenny Dooley. Kursus käsitleb proosat (nt Defoe, Swift, Austen, Mary Shelley, Dickens, Wilde, Conan Doyle jne), luulet (Shakespeare, Byron, Tennyson) ja draamat (Shakespeare, Wilde, Marlowe). Õppematerjali juurde kuulub CD video-katkenditega ja teemade juurde kuuluvate arutleva sisuga ülesannetega (esseed, diskussioonid).

Praktiline inglise keel I

Kursus on praktilise iseloomuga ning põhineb teoreetilistel kursustel. Teksti üksiktunnuseid eritletakse, analüüsitakse ja uuritakse kõneloome üksikfragmentide põhjal, seejärel tehakse tööd eeskätt terviklike erinevas stiilis tekstidega

Õpitulemused

Kursuse läbinu

- 1) oskab kirjutada selgeid ja üksikasjalikke kirjeldusi mitmesugustel huvivaldkonna teemadel, oskab kirjutada filmi-, raamatu-, või näidendilühiülevaadet;
- 2) oskab kirjutada argumenteeritud ettekannet, arvamuskirjutist või muud teksti, esitades

põhjendatud, pool- ja vastuväiteid ning seletades võimalike seisukohtade eeliseid ja puudusi; suudab sünteesida eri allikatest pärit infot ja arutluskäike;

Õppesisu

Kursuses vaadeldakse konkreetsete näidete varal teksti põhitunnuseid. Töös konkreetsete tekstidega - nii tekstide vastuvõtmisel kui ka loomisel - peetakse silmas nende kuuluvust teatud funktsionaalstiili ning rahvusliku, kultuurilise ja sotsiaalse spetsiifika kajastumist tekstis. Analüüsitava tekstide valikul ning tekstide koostamisel arvestatakse ka õppekava läbivaid teemasid. Erilist tähelepanu pööratakse tekstidele, millel on klassikaline struktuur (sissejuhatus, põhiosa, kokkuvõte) ning mis eeldavad arutlust.

Õppetegevused

Õpitavate kirjaliike tekstide tüübid.

Inimeste, kohtade ja esemete kirjeldused. Lühijutt.

Essee: struktuur, struktuuri komponentide variandid. Teema formuleering. Juhtiv tees.

Argumentide liigid. Tekstilõik ja selle struktuur. Teksti loogilisuse ja sidususe vahendid.

Autoripositsiooni väljendamise vahendid. Teksti graafiline vormistamine.

Aruannete liigid.

Tarbetekst. CV. Ametlikud ja mitteametlikud kirjad.

Artikkel. Arvustus.

Kirjaliike tekstide parandamine. Teksti sisu, kompositsiooni ja keele parandamine.

Praktiline inglise keel II

Kursus on praktilise iseloomuga ning põhineb teoreetilistel kursustel. Teksti üksiktunnuseid eritletakse, analüüsitakse ja uuritakse kõneloome üksikfragmentide põhjal, seejärel tehakse tööd eeskätt terviklike erinevas stiilis tekstidega

Õpitulemused

Kursuse läbinu

- 1) oskab kirjutada selgeid üksikasjalikke kirjeldusi tegelikest või kujutletavatest sündmustest ja kogemustest, mõttekäik on selgelt jälgitav ja tekst järgib žanrinoodeid;
- 2) oskab kirjutada kavakindlat argumenteeritud ettekannet, arvamuskirjutist või muud teksti tuues välja olulisemad seisukohad ja oma väiteid kinnitavad faktid;
- 3) oskab hinnata-võrrelda erinevaid arvamusi ja probleemilahendusi;
- 4) oskab kriitiliselt hinnata kirjaliikke tekste (oma ja teiste, autentseid ja õppetekste);
- 5) on suuteline oma kirjaliikke tekste redigeerima.

Õppesisu

Kursuses vaadeldakse konkreetsete näidete varal teksti põhitunnuseid. Töös konkreetsete tekstidega - nii tekstide vastuvõtmisel kui ka loomisel - peetakse silmas nende kuuluvust teatud funktsionaalstiili ning rahvusliku, kultuurilise ja sotsiaalse spetsiifika kajastumist tekstis. Analüüsitava tekstide valikul ning tekstide koostamisel arvestatakse ka õppekava läbivaid teemasid. Erilist tähelepanu pööratakse tekstidele, millel on klassikaline struktuur (sissejuhatus, põhiosa, kokkuvõte) ning mis eeldavad arutlust.

Õppetegevused

Õpitavate kirjaliike tekstide tüübid:

Essee: struktuur, struktuuri komponentide variandid. Teema formuleering. Juhtiv tees.

Argumentide liigid. Tekstilõik ja selle struktuur. Teksti loogilisuse ja sidususe vahendid. Autoripositsiooni väljendamise vahendid. Teksti graafiline vormistamine. Essee kui vaba tekstitüüp.

Aruannete liigid. Statistikal põhineva sündmustiku analüüs.

Tarbetekst. CV ja kaaskirja kirjutamine. Ametlikud kirjad kiri.

Artikkel. Arvustus.

Kirjalike tekstide parandamine. Teksti sisu, kompositsiooni ja keele parandamine.

Praktiline inglise keel III

Kursus on praktilise iseloomuga ning põhineb teoreetilistel kursustel. Teksti üksiktunnuseid eritletakse, analüüsitakse ja uuritakse kõneloome üksikfragmentide põhjal, seejärel tehakse tööd eeskätt terviklike erinevas stiilis tekstidega

Õpitulemused

Kursuse läbinu

- 1) oskab kirjutada selgeid, hea ülesehitusega tekste keerukamatel teemadel tõstes tähtsama esile;
- 2) oskab laiendada ja põhjendada oma seisukohti ning esitada asjakohaseid näiteid;
- 3) oskab kirjutada loovtekste isikupärasel ja loomulikus stiilis, mis arvestab lugejat;
- 4) tunneb eri žanris kirjalike tekstide struktuurilis-tähenduslikke iseärasusi;
- 5) oskab kriitiliselt hinnata kirjalikke tekste (oma ja teiste, autentseid ja õppetekste);
- 6) on suuteline oma kirjalikke tekste redigeerima.

Õppesisu

Kursuses vaadeldakse konkreetsete näidete varal teksti põhitunnuseid. Töös konkreetsete tekstidega - nii tekstide vastuvõtmisel kui ka loomisel - peetakse silmas nende kuuluvust teatud funktsionaalstiili ning rahvusliku, kultuurilise ja sotsiaalse spetsiifika kajastumist tekstis. Analüüsitavate tekstide valikul ning tekstide koostamisel arvestatakse ka õppekava läbivaid teemasid. Erilist tähelepanu pööratakse tekstidele, millel on klassikaline struktuur (sissejuhatus, põhiosa, kokkuvõte) ning mis eeldavad arutlust

Õppetegevused

Õpitavate kirjalike tekstide tüübid.

Essee: struktuur, struktuuri komponentide variandid. Teema formuleering. Juhtiv tees. Argumentide liigid. Tekstilõik ja selle struktuur. Teksti loogilisuse ja sidususe vahendid. Autoripositsiooni väljendamise vahendid. Teksti graafiline vormistamine. Essee kui vaba tekstitüüp.

Aruannete liigid. Statistikal põhineva andmestiku analüüs (graafikud, diagrammid, tabelid)

Tarbetekst. CV ja kaaskirja kirjutamine. Ametlikud kirjad.

Artikkel. Arvustus.

Kirjalike tekstide parandamine. Teksti sisu, kompositsiooni ja keele parandamine.

VALIKKURSUS „DISAIN JA RAKENDUSKUNSTID“

Valikkursuse kirjeldus

Valikkursus on koostatud gümnaasiumi astmele. Valikkursuse maht on kokku 4 kursust e 4 korda 35 akadeemilist tundi.

Tänapäeva kujutatav kunst, rakenduskunst ja disain on väärtuslikud ja tähenduslikud suhtlusvahendid, mis on keeleülesed ja mitmel viisil publikut – vaatajat või kasutajat – kaasavad, mõtestades meie ümbrust ja rääkides maailmas olemise viisidest. Kunsti-, rakenduskunsti- ja disainiteosed pakuvad rikastavad meie elu.

Aegade kestel on säilinud huvi materjalipõhiste kunstide vastu, samuti käsitsi valmistatud esemete ning aeglaste protsesside ja kohalike toodete vastu ning kasvanud selle väärtustamine.

Valikkursus sisaldab ka 3D-disaini, modelleerimise ja printimise esmaseid olulisi teadmisi.

3D õppimisega alustades on kõige olulisem idee ja disaini õppekava soodustab just ideede teket. Selleks, et motivatsioon püsiks ja kasvaks on õpilasele oluline näha oma idee teostatavust, teostatust ning ID printer annab selleks kõige kiirema võimaluse.

Valikkursus loobki sideme erinevate materjalide ja nende kunstilise kujundamise vahel sidudes omavahel sobivad valdkonnad.

Valikkursus loob platvormi ainevaldkondade vaheliseks lõiminguks. Kursuse läbiviimist toetab koostöö eri ainevaldkondade õpetajate vahel (kunst, tehnoloogia, arvutiõpetus jne) ning vajadusel mitme õpetaja ühine tegevus kursuse läbiviimisel.

Kursuse käigus valitakse välja objekt, mis teostatakse (esialgu lihtsamad vormid) ja katsetatakse mõnes modelleerimise vormis näit. 3D Creatonis.

Kursuse õppe ja kasvatuseesmärgid:

Toetada õpilase arvutialaste teadmiste ja oskuste arengut sh:

- anda üldine sissejuhatav ülevaade disainivaldkonnast, loomemajandusest;
- tutvustada mustri mõistet ja koostamist ning praktilise kasutamise alustega;
- praktiline töö materjalidega;
- anda ülevaade aksessuaaride disainimise ajaloost, materjalidest ja trendidest;
- originaalsete aksessuaaride kavandamine valitud sihtgrupile ja idee praktiline teostus materjalis;
- anda algteadmised 3D disainist – modelleerimisest ja printimisest
- anda praktilised oskused oma loomingu portfolio koostamiseks.

Kursuse õpitulemused

Valikkursuse läbinud õpilane:

- omab ülevaadet disainivaldkonnast, loomemajandusest;
- teab mustri mõistet ja koostamise ning praktilise kasutamise aluseid;
- omab praktiline töö kogemust erinevate materjalidega;
- omab ülevaadet aksessuaaride disainimise ajaloost, materjalidest ja trendidest;
- tuleb toime originaalsete aksessuaaride kavandamisega valitud sihtgrupile ja 3D disainis idee praktilise modelleerimisega ning printimisega;
- suudab kujundada enda töödest nõuetele vastava portfolio;

Õppesisu

Märksõnad õppesisust:

- sissejuhatatus disainivaldkonda, disain laiemas kontekstis/disain kui protsess;
- loomemajandus innovatsiooni käivitajana, loomemajandus Eestis ja maailmas;
- eesti tarbekunst/disain ja disainerid;

- töö disainerina – teooria ja praktika;
- intellektuaalse omandi kui õiguse olemus, selle liigid;
- ülevaade disainiajaloo olulisematest arengutest;
- disain ja inimene (tarbija ootused, soovid, nõudmised);
- disaini roll tootmises;
- kujundustöö etapid;
- kujutava elemendi stiliseerimine, piiratud ja piiramata pinna komponeerimiseks;
- erinevate stiliseerimisvõtete, - käekirjade ja koloriidi rakendamine vastavalt konkreetse disainiidee kontseptsioonile;
- moevaldkonna olemus;
- põhimõisted, taaskasutus;
- ülevaade aksessuaaride ajaloost ning arenguetappidest;
- aksessuaaride roll ajastukohase kostüümi osana;
- erinevad aksessuaari loomise tehnikad;
- miniaksessuaari modelleerimine ja printimine 3D printeriga

Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Kasutatakse erinevaid õppevorme:

- auditoorsed loengud
- praktilised harjutused
- töötoad
- grupitööna teostatav projekt
- iseseisev praktiline töö

Õpetaja on oma professionaalsete teadmiste ja arendatud oskustega nõu, hinnanguid ning sihte andev juhendaja.

Õpetaja tagasisidestab õpilaste katsetusi pidevalt ning annab soovitusi ja juhiseid edaspidiseks õppimiseks.

Füüsiline õpikeskkond

Valdav osa õppest toimub ruumis, kus on võimalused katsetada erinevate materjalidega. Õpilastelt eeldatakse osalist panust materjalide hankimisel. 3D printer

Hindamine

Hindamise põhiline ülesanne on vahetu ja asjakohase tagasiside kaudu toetada õpilase arengut, sealjuures on tähtis õpilase enda roll hindamises.

Õpilasele tutvustatakse kursuse alguses, mida, millal ja mille alusel hinnatakse.

VALIKKURSUS „DISAINIPROTSESS“

Valikkursuse kirjeldus

Valikkursus on koostatud gümnaasiumi astmele. Valikkursuse maht on kokku 35 akadeemilist tundi. Valikkursus läbitakse meeskonnatöö formaadis.

Paljude inimeste jaoks tähendab disain eelkõige väljanägemist. Kuid, kui süveneda, siis määravaks saab hoopis see, kuidas asjad toimivad. (Steve Jobs, Apple). Disainiga puutume kokku kõikjal, ilma et me seda enamasti enesele teadvustaks. Disainil võib olla väga erinevad väljendusviise: esteetiline, tehnoloogiline, kultuuriline, ergonomiline, sotsiaalne, emotsionaalne, käitumuslik, majanduslik, tööstuslik, ökoloogiline. Kõige olulisem disaini ülesanne on mõista kasutaja vajadusi, lahendada tegelikke probleeme ja parandada elukvaliteeti.

Disain on oskus luua lahendusi, tooteid ja teenuseid, mis on tulusamad, lihtsamad ja huvitavamad, inimsõbralikumad, ilusamad, loodustsäästvamad ja turvalisemad. Disain teeb elu paremaks.

Disaini kursuse raames luuakse õpilastele võimalus mõelda ja töötada nagu disainer. Töötades meeskonnas ja kasutades disainitööriistu läbitakse disainiprotsess - lähenetakse elulistele küsimustele funktsionaalselt: küsitakse küsimusi ja otsitakse neile vastuseid; uuritakse, mida tegelikult vajatakse, kuidas asjad töötavad ning millise kogemuse nende kasutamine annab; katsetatakse ja kontrollitakse, kuidas asjad välja paistavad ja tegelikult on. Seda kõike selleks, et teadlikult juhitud loomeprotsessi kaudu pöörata probleemid võimalusteks.

Valikkursuse raames saavad õpilased ülevaate levinumatest disaini meetoditest ja tööriistadest. Õppimise keskmes on disainiprotsessi etapid ning nende protsessisisene loogika: probleemi tuvastamine ja sõnastamine, uurimuslik osa analüüsist kuni järeldusteni, ideede genereerimine, kontseptsiooni loomine ning kommunikeerimine, idee/lahenduse arendamine, vormistamine ja esitlemine.

Meeskonnatööna teostavad õpilased projekti, mis hõlmab kõiki disainiprotsessi etappe, mille kaudu saavad õpilased disaini meetodid rakendamise ja loova disainiprotsessi läbimise praktilise kogemuse. Meeskonnatöös osalemine kujundab õpilastes koostööoskusi kaasõpilaste erinevate teadmiste, oskuste ja kogemuste rakendamise kaudu.

Valikkursuse läbimisel omandavad õpilased oskuse otsida, kasutada, analüüsida ja hinnata mitmesuguseid statistilisi materjale ning kasutada infotehnoloogilisi vahendeid. Õpitav materjal esitatakse võimalikult probleemipõhiselt ja inimeste igapäevaeluga, keskkonnaga ning maailmas toimuvaga seostatult.

Õpilased saavad teavet valdkonnaga haakuvate erialade, nendele esitatavate nõuete ja õppimis-võimaluste kohta. Valikkursuse edukaks läbimiseks on piisavad põhikooli lõpetajalt eeldatavad üldpädevused.

Kursus hõlmab nii teoreetilist, kuid valdavalt praktilist osa. Esmalt tutvuvad õpilased disaini olemusega laiemalt, disaineri tööriistade ning töökultuuri ja disainimeetoditega. Nende paremaks mõistmiseks viiakse läbi lühiharjutusi ja tuuakse reaalseid näiteid. Praktilises osas läbitakse disainiprotsess probleemi tuvastamisest kuni lahenduseni. Õppe keskmes on eelkõige disainiprotsessi struktuur ja selle loogiline mudel, püüeldakse küll innovaatilise lahenduse suunas, kuid ei käsitleta seda peaeesmärgina.

Kursus võimaldab kõikide gümnaasiumi riiklikus õppekavas § 4 kirjeldatud üldpädevuste loomuliku lõimimise õppetöösse nii teooria kui praktika kaudu. Õppeülesannetes luuakse igapäevaeluga sarnanevaid olukordi, õpitakse endale ülesandeid püstitama, nende lahendamist juhtima ja oma tööd analüüsima.

Valikkursus loob platvormi ainevaldkondade vaheliseks lõiminguks. Olenevalt läbiviidavast disainiprojektist, on kursuse raames võimalik omavahel seostada ja süvendada õpilaste varasemaid teadmisi ja oskusi erinevatest valdkondadest ning nende baasil arendada terviklikuma maailmapildi kujunemist. Kuna tegemist on reaalse elu probleemide lahendamisega, siis annab lahenduskäikude otsimine võimaluse rakendada erinevates

ainevaldkondades omandatud ning õpilased suunatakse vastavalt vajadusele tegema süvendatud uurimistöid. Kursuse läbiviimist toetab koostöö eri ainevaldkondade õpetajate vahel ning vajadusel mitme õpetaja ühine tegevus kursuse kavandamisel ja läbiviimisel.

Valikkursus võimaldab rakendada riikliku õppekava läbivai teemasid. Enam tähelepanu pööratakse teemadele keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, tehnoloogia ja innovatsioon ning kultuuriline identiteet. Läbivate teemade fookus võib aastate lõikes erineda sõltuvalt kursuse käigus lahendatavatest disainiprobleemidest.

Kursuse õppe ja kasvatuseesmärgid:

- tutvustada disaini kui loovat probleemide lahendamise printsiipi;
- arendada õpilaste arusaamist ühiskonnas toimuvatest nähtustest ja protsessidest ning vastastikustest seostest nii üksikisiku, ettevõtte, riigi kui ka rahvusvahelisel tasandil;
- arendada õpilastes ettevõtlikku ja keskkonda väärtustavat ning säästvat eluhoiakut;
- arendada probleemide uurimise ja lahendamise oskust;
- anda informatsiooni disaini valdkonnaga seotud elukutsete ja edasiõppimisvõimaluste kohta.

Kursuse õpitulemused

Valikkursuse läbinud õpilane:

- on tutvunud disaini rolliga ühiskonnas, tehnoloogia arengus ja majanduses;
- omab ülevaadet disaini tekkepõhjustest ja arengust ning kaasaja disainiprobleemistikust;
- on läbinud disainiprotsessi ja omab kogemust selle rakendamisel probleemide lahendamiseks;
- tunneb peamisi disaini tööriistu ja meetodeid ning omab rolli meeskonnatöös;
- on rakendanud konstruktiivset analüüsivõimet, verbaalset ja visuaalset kommunikatsiooni; empaatiavõimet, meeskonnatöö oskusi ning esitlusoskusi.

Õppesisu

Kursus sisaldab nii teoreetilist kui praktilist osa. Esmalt tutvustatakse disaini laiemalt, disaineri tööriistu ning töökultuuri ja disainimeetodeid. Nende paremaks mõistmiseks viiakse läbi lühiharjutusi ja tuuakse reaalseid näiteid. Praktilises osas läbitakse disainiprotsess probleemi tuvastamisest kuni lahenduseni. Fookuses on eelkõige protsessi struktuur ja selle loogiline mudel, püüeldakse küll innovaatilise lahenduse suunas, kuid ei käsitleta seda peaeesmärgina:

- Üldine sissejuhatus disaini, lühiülevaade disainiprobleemidest;
- Tutvumine disaini töökultuuri ja meetoditega;
- Probleemi tuvastamismeetodid;
- Grupitöömeetodite õppimine ja rakendamine;
- Projekti koostamine, grupitöö organiseerimine;
- Informatsiooni kogumise ja organiseerimise meetoditega tutvumine;
- Fookuse seadmine, probleemi sõnastamine ja eesmärgi seadmine;
- Analoogide uurimuse analüüs ja järelduste tegemine
- Lähteülesande koostamine
- Ajurünnak ja uute ideede loomine;
- Uute ideede kavandamine ja visandamine, kontrollimine ja parendamine;
- Vormistamine ja esitluseks ettevalmistamine;
- Lõppesitlus ja vastastikkune tagasisidestamine;

- Õppimine: plaan ja tegelikkus, kuidas projekt kulges ja MIKS? Enesekriitiline analüüs ja järelduste tegemine.

Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Arutlusoskuse ja iseseisva mõtlemise arendamiseks on õpilane tunnis valdavalt aktiivse tegutseja rollis. Õpetaja on õpilastega sarnaselt uurivas, küsivas või õppivas ning sealhulgas eksivas rollis, kuid on oma professionaalsete teadmiste ja arendatud oskustega nõu, hinnanguid ning sihte andev juhendaja.

Õpilase ülesanne on õppida teadlikult rakendama disainerliku mõtlemise viise. Õpilane väljendab ning selgitab oma isiklike ja tunnis omandatud vaateid ning on vastavalt õpetaja juhistelee seejuures konstruktiivne, salliv, korrektne ja järjekindel. Õpetaja tagasisidestab õpilaste katsetusi pidevalt ning annab soovitusi ja juhiseid edaspidiseks õppimiseks.

Arutluste juhtimise ning mõistete ja käsitlusviiside tutvustamise kõrval on õpetaja ülesanne toetada õpilase identiteedi ja maailmavaate kujunemist. Sestap ei tohi õpetaja oma isiklike filosoofiliste vaadetega prevaleerida ning peab tutvustama ka vastanduvaid seisukohti ning andma õpilastele võimaluse põhjendada ja kujundada välja oma isikliku seisukohta.

Õpilasel on oma visandiraamat (projektivihik), kuhu ta dokumenteerib vabas vormis projekti jooksul tekkinud mõtteid, ideid ja uurimismaterjale. Dokumenteerimise vorm on vaba, selle töötab välja õpilane, arvestades õpetaja soovitusi. Visandiraamat fikseerib eri osapooltelt saadud informatsiooni ja fakte ning hoiab neid tervikuna koos. Selline dokumenteerimine annab protsessi käigus võimaluse vajadusel ajas tagasi minna, kontrollida ja värskendada mälu ning taastada mingit konkreetset tegevust või arutluskäiku protsessis. Kogutud materjal võib osutada tulevases elus abivahendiks, mis aitab sarnaseid projekte taasluua.

Õppe käigus läbitav disainiprotsess jäljendab võimalikult palju reaalselt elu, mistõttu on oluline õpilase vahetu osalemine õppes. Seeläbi kujundatakse õpilases arusaama, mille kohaselt disainivaldkonnas väiksema osalusega meeskonnaliikmed eemaldatakse projektidest. Disainiprotsess on meeskonnatööd eeldav terviklik distsipliin, millest teadmisi ja oskusi omandada on võimlaik üksnes protsessis vahetult osaledes.

Füüsiline õpikeskkond

Valdav osa õppest toimub ruumis, kus laudu ja toole on võimalik ümber paigutada rühmatöök; tagatud peab olema internetiühendus ning vajadusel arvuti või nutiseadme kasutamise võimalus.

Õpikeskkond ei piirdu vaid klassiruumiga, sõltuvalt projekti teemadest võib tunde läbi viia teemat puudutavas keskkonnas, sihtgruppi külastades või rollimänge läbides. Vastavalt võimalusele kasutada ära paikkondlikke ressursse.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse gümnaasiumi riiklikus õppekavas sätestatust. Hindamise põhiline ülesanne on vahetud ja asjakohase tagasiside kaudu toetada õpilase arengut, sealjuures on tähtis õpilase enda roll hindamises. Õpilasele tutvustatakse kursuse alguses, mida, millal ja mille alusel hinnatakse.

VALIKKURSUS „ETIKETT JA AVALIK ESINEMINE“

Valikkursuse kirjeldus

Valikkursus on koostatud gümnaasiumi astmele. Valikkursuse maht on kokku 35 akadeemilist tundi.

Inimloomusele on omane esmakohtumisel teise inimese kohta kiirelt arvamus kujundada. Mille põhjal seda tehakse? Eelkõige esmase kehakeele, riietuse ja välimuse põhjal. Seega on avaliku esinemise puhul suhtlemisviisi ja õige riietuse valimine äärmiselt oluline tegevus.

Etiketi osas antakse valikkursuses sõnum – riietus ja suhtlemisoskus on suur osa sinu sõnumist - see võib sinu sõnumile positiivsemat kuvandit anda, aga võib ka tähelepanu kõrvale juhtida.

Avaliku esinemisega puututakse kokku juba koolis, kui mitte enne, siis loovtööde kaitsmisel kindlasti. Kuidas seda teha nii, et paanikasse ei satuks ja endast kindla mulje saab jätta – selleks on rida lihtsaid nippe, mille teadmine tõstab enesekindlust ning aitab kaasa esinemise õnnestumisele.

Ootamatu kõne pidamine on aga asi, mille tegemist enamik inimestest kardab veelgi rohkem kui tavalisel moel esinemat.

Valikkursusel käsitletaksegi toimivaid nõuandeid, nii neile, kellel ees planeeritud esinemine kui ka neile, kes on sunnitud ootamatu kõne pidama näiteks sünnipäeval või koosolekul.

Kõik soovitusel katsetatakse ka praktikas läbi ning saadakse ülevaade isiklikust arenguruumist. Kursus on üles ehitatud materjali tutvustusele teoreetilise loengu, arutelu, gruppitööde ja praktiliste ülesannete vormis, kujundades sellega paremat arusaamist koostöösuhetest esitaja-auditoorium. Õppeülesannetes luuakse igapäevaeluga sarnanevaid olukordi, õpitakse endale ülesandeid püstitama, nende lahendamist juhtima ja oma tööd planeerima analüüsima.

Valikkursus loob platvormi ainevaldkondade vaheliseks lõiminguks. Kursuse läbiviimist toetab koostöö eri ainevaldkondade õpetajate vahel ning vajadusel mitme õpetaja ühine tegevus kursuse läbiviimisel.

Kursuse õppe ja kasvatuseesmärgid:

- anda teadmised esmase mulje olulisusest ning võimalustest positiivse mulje loomisest;
- tõsta eneseväljendussuutlikkust;
- parandada suhtlusoskust;
- tõsta kõne/ettekande koostamise ja esitamise kvaliteeti;
- anda kursusel osalejale praktiliste harjutuste abil teavet oma esinemisoskuste parandamisest ja auditooriumiga koostööst;
- abistada kursusel osalejaid vabanemaks esinemisoskust pärssivast tegureist (närveerimine, kehapinge, kõnetakistus jne.).

Kursuse õpitulemused

Valikkursuse läbinud õpilane:

- suudab valida esinemise teemast ja esinemise eesmärgist tuleneva riietusstiili;
- teab kõne kui ainevaldkonna aluseid;
- oskab esinemissituatsioonis kontakti luua ja hoida;
- teab hääle tekitamise aluseid;
- oskab käsitleda esinemisärevust;
- oskab ennast kui psühhofüüsilist tervikut esinemissituatsiooniks ette valmistada;

- kontrollib oma mõtet, häält ja kontakti kuulajaga üheaegselt.

Õppesisu

Kursus sisaldab nii teoreetilist kui praktilist osa:

- välise esmamulje jätmine;
- kõnetehnika alused, häält kui tööriist;
- avaliku esinemise olemus, pikaajaline ja lühiajaline ettevalmistus esinemiseks; veenvuse ja usutavuse saavutamine avalikul esinemisel;
- kontakti loomine, hoidmine ja juhtimine;
- takistused ja tõkked, pingetest vabastamine;
- eneseavamine ja suhtlemiskartusega toimetulek, lavaline energia;

Esmalt tutvustatakse etiketti laiemalt, esineja töökultuuri ja -meetodeid. Nende paremaks mõistmiseks viiakse läbi lühiharjutusi ja lavastatakse reaalseid olukordi. Praktilises osas tehakse esinemistest videolavastused ning analüüsitakse neid grupis.

Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Arutlusoskuse ja iseseisva mõtlemise arendamiseks on õpilane tunnis valdavalt aktiivse tegutseja rollis. Õpetaja on oma professionaalsete teadmiste ja arendatud oskustega nõu, hinnanguid ning sihte andev juhendaja.

Õpilase ülesanne on õppida teadlikult rakendama esinemist mõjutavat mõtlemise viisi. Õpilane väljendab ning selgitab oma isiklikke ja tunnis omandatud vaateid ning on salliv ja korrektne teiste õpilaste harjutusi analüüsid. Õpetaja tagasisidestab õpilaste katsetusi pidevalt ning annab soovitusi ja juhiseid edaspidiseks õppimiseks.

Õppe käigus läbitav esinemisrotsess jäljendab võimalikult palju reaalselt elu, mistõttu on oluline õpilase vahetu osalemine õppes.

Füüsiline õpikeskkond

Valdav osa õppes toimub ruumis, kus laudu ja toole on võimalik ümber paigutada rühmatööks; tagatud peab olema videokaamera kasutamise võimalus ning vajadusel arvuti või nutiseadme kasutamise võimalus.

Õpikeskkond ei piirdu vaid klassiruumiga, sõltuvalt projekti teemadest võib tunde läbi viia teemat puudutavas keskkonnas, sihtgruppi külastades või rollimänge läbides. Vastavalt võimalusele kasutada ära paikkondlikke ressursse.

Hindamine

Hindamise põhiline ülesanne on vahetu ja asjakohase tagasiside kaudu toetada õpilase arengut, sealjuures on tähtis õpilase enda roll hindamises.

Õpilasele tutvustatakse kursuse alguses, mida, millal ja mille alusel hinnatakse.

VALIKKURSUS „FOTOGRAAFIA“

Valikkursuse kirjeldus

Valikkursus on koostatud gümnaasiumi astmele. Valikkursuse maht on kokku 35 akadeemilist tundi.

Fotograafia on valdkond, millega me kõik igapäevaselt tahes-tahtmata kokku puutume. See ei ole vaid nupule vajutamine või tehniline taiplikkus, see on oskus näha ja märgata.

Õpitakse mida ja kuidas näeb kaamerasilm meid ümbritsevast. Fotograafia põhitõed ja praktilised oskused arendavad meie visuaalset väljendusoskust. Samas on fotograafia lähedalt seotud kõikide visuaalsete meediumitega ning heaks alustalaks hilisemateks reklaami-, filmi- ja üldisemateks kunstiõpinguteks.

Kursuse õppe ja kasvatuseesmärgid:

Valikkursuse eesmärk on:

- Õpetada märkama ja analüüsima end ümbritsevat keskkonda kriitliselt;
- omandada baasteadmised fototehnikast ja selle kasutamisest;
- mõista põhilisi kompositsioonireegleid;
- mõista eri valguse liike ja kasutab neid teadlikult;
- mõista erinevaid fotograafia alaliike;
- suudab organiseerida enda loomeprotsessi – ideest kuni vormistuseni.

Kursuse õpitulemused

Valikkursuse läbinud õpilane:

- omab teadmisi erinevatest fotokaamera tüüpidest
- tunneb ja oskab kasutada fotokaamera erinevaid manuaalseid ja poolmanuaalseid programme
- saab aru säri, ava ja iso kasutusvõimalustest
- teab erinevate objektiivide võimalusi
- omab üldteadmisi fotokompositsiooni alustest
- tunneb erinevatest valgusallikaid fotograafias
- teab erinevaid fotograafia liike

Õppesisu

Kursus sisaldab nii teoreetilist kui praktilist osa:

- Fotograafia olemus
- Põhimõisted ja baasteadmised
- Kompositsioonireeglid
- Valguse liigid
- Tehnika ja selle valimine

Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Märkamise ja iseseisva mõtlemise arendamiseks on õpilane tunnis valdavalt aktiivse tegutseja rollis. Õpetaja on oma professionaalsete teadmiste ja arendatud oskustega nõu, hinnanguid ning sihte andev juhendaja.

Õpilase ülesanne on õppida teoreetilisi teadmisi teadlikult rakendama. Õpilane väljendab ning selgitab oma isiklikke ja tunnis omandatud vaateid ning on salliv ja korrektne teiste õpilaste harjutusi analüüsides. Õpetaja tagasisidestab õpilaste katsetusi pidevalt ning annab soovitusi ja juhiseid edaspidiseks õppimiseks.

Õppe käigus läbitav praktiline töö on väga oluline, mistõttu on oluline õpilase vahetu osalemine õppes.

Füüsiline õpikeskkond

Osaliselt toimub õpe ruumis ja arvutiklassis, tutvutakse fotostuudioga.

Õpikeskkond ei piirdu vaid klassiruumiga, sõltuvalt projekti teemadest võib tunde läbi viia teemat puudutavas keskkonnas, loodus- ja linnakeskkonda. Kursusel osalemiseks on tarvis pool- või täismanuaalse seadistamisvõimalusega kaamerat. Ja kasuks tuleb isikliku arvuti olemasolu, et fototöölusel vilumus saavutada.

Hindamine

- Kontaktundides osalemine ja kodutööde õigeaegne esitamine.
- Kursuse sooritamiseks tuleb igal õpilasel sooritada individuaalne lõputöö etteantud teemal. Teema läbitöötamine, idee teostamine ja vormistamine.

Õpilasele tutvustatakse kursuse alguses, mida, millal ja mille alusel hinnatakse.

VALIKKURSUS „GIIDI ERIKURSUS JA PRAKTIKA“

Valikkursuse kirjeldus

Valikkursus on koostatud gümnaasiumi astmele. Valikkursuse maht on kokku 3 korda 35 akadeemilist tundi e kokku 105 akadeemilist tundi.

Giidi erikursus on mõeldud neile, kellel on lihtsalt huvi giidi töö vastu või kes soovivad tulevikus giidi kutset omandada.

Giiditöö põhilise osaga - avaliku esinemisega puututakse kokku juba koolis, kui mitte enne, siis loovtööde kaitsmisel kindlasti. Kuidas seda teha nii, et nii giidiroolis olijal kui ka kuulajal oleks huvitav – selleks on rida lihtsaid nippe, mille teadmine tõstab enesekindlust ning aitab kaasa esinemise õnnestumisele.

Valikkursusel käsitletaksegi toimivaid nõuandeid, kuidas koostada huvitavaid tekste ja neid huvipakkuvalt esitada sõltuvalt sellest, kelles peaks huvi äratama.

Kõik soovitud katsetatakse ka praktikas läbi ning saadakse ülevaade isiklikust arenguruumist. Kursus on üles ehitatud materjali tutvustusele teoreetilise loengu, arutelu, grupitööde ja praktiliste ülesannete vormis, kujundades sellega paremat arusaamist koostöösuhtest esitaja-auditoorium. Õppeülesannetes luuakse giidi igapäevatööga sarnanevaid olukordi, õpitakse endale ülesandeid püstitama, nende lahendamist juhtima ja oma tööd planeerima analüüsima.

Valikkursus loob platvormi ainevaldkondade vaheliseks lõiminguks. Kursuse läbiviimist toetab koostöö eri ainevaldkondade õpetajate vahel ning vajadusel mitme õpetaja ühine tegevus kursuse läbiviimisel.

Kursuse õppe ja kasvatuseesmärgid:

- anda teadmised esmase mulje olulisusest ning võimalustest positiivse mulje loomisest;
- tõsta eneseväljendussuutlikkust;
- parandada suhtlusoskust;
- tõsta kõne/ettekande koostamise ja esitamise kvaliteeti;
- anda kursusel osalejale praktiliste harjutuste abil teavet oma esinemisoskuste parandamisest ja auditooriumiga koostööst;
- abistada kursusel osalejaid vabanemaks esinemisoskust pärssivast tegureist (närveerimine, kehapinge, kõnetakistus jne.).

Kursuse õpitulemused

Valikkursuse läbinud õpilane:

- omab ülevaadet turismimajanduse toimimise alustest;
- teab giiditöö kui klienditeenindustöö sisu;
- oskab määratleda oma rolli kultuuri kandjana;
- suudab koostada
- orienteerub piirkonna vaatamisväärsustes;
- suudab koostada vähemalt ühele objektile keskenduva ekskursiooni;
- tuleb toime praktilise ekskursiooni läbiviimisega.

Õppesisu

Kursus sisaldab nii teoreetilist kui praktilist osa:

- turismimajanduse alused
- turismiettevõtluse ja turunduse alused
- giiditöö alused

- giid kui Eesti tutvustaja turistile
- giidi kutse-eetika ja klienditeenindus
- tekstilooma alused – oluline ja mitteoluline
- piirkonna vaatamisväärsused
- ekskursiooni ettevalmistamine
- ekskursiooni läbiviimine
- giiditöö praktika

Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Iseseisva mõtlemise arendamiseks on õpilane tunnis valdavalt aktiivse tegutseja rollis. Õpetaja on oma professionaalsete teadmiste ja arendatud oskustega nõu, hinnanguid ning sihte andev juhendaja.

Õpilane väljendab ning selgitab oma isiklike ja tunnis omandatud vaateid ning on salliv ja korrektne teiste õpilaste harjutusi analüüsis. Õpetaja tagasisidestab õpilaste katsetusi pidevalt ning annab soovitusi ja juhiseid edaspidiseks õppimiseks.

Õppe käigus läbitav esinemisprotsess jälgendab võimalikult palju reaalsel elu, mistõttu on oluline õpilase vahetu osalemine õppes.

Iseseisev töö:

- faktide kogumine
- õpimapi koostamine
- ettekande koostamine: materjali kogumine, süstematiseerimine, esseeks ja konspektiks vormistamine, avalik esinemine
- ettekande analüüs
- tutvumine külastusobjektidega.

Füüsiline õpikeskkond

Valdav osa õppest toimub ruumis, kus laudu ja toole on võimalik ümber paigutada rühmatöök. Õpikeskkond ei piirdu vaid klassiruumiga, sõltuvalt projekti teemadest võib tunde läbi viia teemat puudutavas keskkonnas. Vastavalt võimalusele kasutada ära paikkondlikke ressursse.

Hindamine

Kirjalik test faktilise materjali teadmisest ja näidisekursioon eelnevalt kokkulepitud objektil.

Õpilasele tutvustatakse kursuse alguses, mida, millal ja mille alusel hinnatakse.

VALIKKURSUS „ARVUTI KASUTAMINE UURIMISTÖÖS”

Kursus „Arvuti kasutamine uurimistöös”

Õppe- ja kasvatusesmärgid

Valikkursusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tuleks toime arvuti kasutamisega uurimistööd tehes, sh andmeid kogudes, töödeldes ja analüüsides ning uurimistulemusi esitades;
- 2) suudaks andmete kogumiseks ja töötlemiseks valida sobivad meetodid ning tarkvara;

Kursuse lühikirjeldus

Kursus kuulub tinglikult informaatika õppeaine alla, kuid keskendub informaatika põhi-küsimustele üsna kitsas kontekstis, mis on piiritletud otseselt gümnaasiumiastmes üleminekuksami asemel tehtava uurimistöö vajadustega. Informaatika on info struktuuri, loomist, hankimist, töötlemist, tõlgendamist, edastamist ning esitamist käsitlev teaduse ja tehnika haru. Selle kursusega tutvustatakse õpilastele praktiliste tegevuste kaudu meetodeid ning tarkvaravahendeid, mis lihtsustavad uurimisandmete kogumist, töötlemist, analüüsi ja esitlemist.

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) leiab info sobivast allikast, hindab selle usaldusväärsust ja koostab korrektse viitekirje;
- 2) viitab tekstis allikatele korrektselt;
- 3) koostab erinevaid küsimuse tüüpe ja vastuste skaalaid sisaldava veebipõhise küsimustiku;
- 4) korraldab veebipõhise ankeetküsitluse ning esitab küsitluse teel kogutud andmestiku elektroonilise andmetabelina;
- 5) koostab andmetabeli põhjal risttabeli ja sagedustabeli ning erinevat tüüpi diagramme;
- 6) esitab kirjeldavad ja statistilised karakteristikud (keskmised, standardhälve, miinimum, maksimum) koos oma selgitustega;
- 7) vormistab korrektselt uurimisaruande;
- 8) koostab uurimisaruande põhjal esitluse ning kannab selle ette.

Õppesisu

Kursus jaguneb neljaks mooduliks.

Moodulid keskenduvad järgmistele teemadele:

1. Infootsing internetis ja raamatukogus. Töö allikatega ja viitamine. Viitekirje vormistamine ning viidete haldamine spetsiaalse tarkvara abil.
2. Uurimisandmete kogumine. Küsimuste tüübid ja vastuste skaalad. Veebipõhise küsimustiku koostamine spetsiaalse tarkvara abil.
3. Andmetöötluse alused. Andmetabeli koostamine tabelarvutustarkvara abil. Kirjeldav statistika: keskväärtns, mood, mediaan, standardhälve. Andmete visualiseerimine diagrammide abil.
4. Uurimisaruande vormindamine: tabelid, joonised, laadid, sisukord, indeks, päis, jalus, joonealused märkused. Uurimisaruande põhjal esitluse koostamine ja ettekandmine.

Õppetegevus

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) jälgitakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevusteks;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ja iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) kasutatakse standardset kontoritarkvara, nüüdisaegset veebipõhist õpikeskkonda ning tasuta kättesaadavaid veebipõhiseid töövahendeid ja õppematerjale;
- 6) suurendatakse andmeid kogudes õpikeskkonda arvutiklassist väljapoole: looduskeskkond, raamatukogu, kooliõu, muuseumid, näitused, ettevõtted jne;
- 7) tehakse õpiülesandeid õpetaja etteantud näidisandmestiku baasil; ainult erandjuhul on võimalik kasutada õpilaste endi kogutud andmeid, sest üldjuhul on see kursus siiski ettevalmistus oma uurimistöö tegemisele, mitte osa sellest;
- 8) ei anta õpilastele üldjuhul arvuti kasutamist eeldavaid kodutöid, et tagada kõigile õpilastele võrdsed võimalused ja sarnase tarkvara kasutamine;

Füüsiline õpikeskkond

Klassis on tagatud järgmiste vahendite kasutamine:

- 1) üldjuhul igal õpilasel eraldi arvutitöökoht, erandjuhul mitte rohkem kui kaks õpilast ühe arvuti taga;
- 2) standardne kontoritarkvara;
- 3) esitlustehnika;
- 4) failide salvestamise võimalus võrgukettale või kooli pakutavasse/toetatud veebikeskkonda;
- 5) juurdepääs infosüsteemidele (e-kool, intranet või veebipõhine sisuhaldussüsteem, rühmatöökeskkond);
- 6) *arvutitöökohtadel reguleeritavad toolid, arvutilauad, sundventilatsioon, aknakatted¹*;
- 7) *erineva operatsioonisüsteemiga arvutid*; ²
- 8) isikutunnistuse kasutamise võimalus (kaardilugejad, juhtprogrammid);
- 9) kõrvaklapid ja *mikrofonid³*.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest. Informaatika valikaine õpitulemusi hinnatakse jooksvalt õpiülesannete põhjal. Jooksvate õpiülesannete tegemise hinnatakse:

- 1) õppe plaanipärasust, loomingulisust ja ratsionaalsust;
- 2) õppekavas ettenähtud õpitulemuste saavutamist ning seonduvate pädevuste olemasolu veenvat tõendamist;
- 3) arvutiga loodud materjalide tehnilist teostust, esteetilisust ja originaalsust;
- 4) õpilasepoolset praktilise tegevuse mõtestamist;

Kursus „Rakenduste loomise ja programmeerimise alused”

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Valikkursusega taotletakse, et õpilane:

- 1) arendab loovust, loogilist, analüütilist ja algoritmilist mõtlemist ning süsteemset käsitlusviisi probleeme ja ülesandeid lahendades;
- 2) teadvustab ja tunnetab programmjuhtimisega süsteemide tööpõhimõtet ning info esitamise ja töötlemise põhiprotsesside olemust;
- 3) tunneb rakenduste ja programmide loomise vahendeid ning põhimeetodeid;
- 4) omandab programmide ja algoritmide koostamise ning probleemide lahendamise baasoskused programmjuhtimisega süsteemide abil;
- 5) tutvub objektorienteeritud modelleerimise, analüüsi ja disaini põhimõtetega;
- 6) saab aru objektide ja andmete olemusest, nende omadustest ning nendega täidetavatest tegevustest algoritmides ja programmides;
- 7) omandab algoritmimise ja programmeerimise põhikontseptsioonid ja mõisted ning oskused kavandada, koostada, siluda ja testida programme, mis koosnevad mitmest koostoimivast üksusest (protseduurist); kasutab objekte, skalaarandmeid ja massiive ning kirjeldab eri liiki protsesse.

Kursuse lühikirjeldus

Kursuse põhiosad:

- 1) rakenduste loomise põhimõtted;
- 2) mudelid ja modelleerimise alused;
- 3) algoritmimise ja programmeerimise alused.

Osi ega nende teemasid ei läbita järjestikku, vaid sobiva käsitluse valib õpetaja, arvestades kasutatavat programmeerimisvahendit, kursuse suunitlust, oma metoodilisi kogemusi ja eelistusi jmt. Rakenduste loomise põhimõtteid ja põhifaase tutvustatakse praktilise töö kaudu, koostades mõned projektid, mis sisaldavad modelleerimise, analüüsi ning disaini elemente. Modelleerimises on peamine koostada ja esitada algoritme unifikseeritud modelleerimiskeele UML abil realiseeritavate programmide jaoks. Klassimudelite olemust võib tutvustada võrdlemisi lühidalt ja üldiselt, arvestades, et õppija oskaks lugeda nende abil esitatud süsteemide ja andmete struktuure ning saada neist aru. Põhiosa ajast kulub programmeerimise ning algoritmimise aluste omandamisele praktilise töö kaudu.

Kursuse eesmärkide saavutamiseks on tähtis teadvustada ning tunnetada programmide ja programmjuhtimise olemust, koostades praktilises töös programme ning realiseerides neid arvutil. Et seda protsessi lihtsustada ja kiirendada ning mitte tekitada õpilastes vastumeelsust aine vastu, peaks esimeseks või ainsaks keeleks olema võimalikult lihtsa süntaksiga, atraktiivne ning multimeedia vahendite kasutamist võimaldav programmeerimiskeel või -keskkond.

Viimasel ajal on kiiresti arenenud ning levinud spetsiaalsed nn programmeerimise õppimise keeled ja keskkonnad (Scratch, Alice, Game Maker, uue põlvkonna Basic- ning Logo-põhised keeled jm). Need on mõeldud algajatele, eeskätt lastele ja noortele programmeerimise õppimiseks ning õpetamiseks. Võrreldes traditsiooniliste vahenditega (nt Pascal) võimaldavad need õppijal omandada programmeerimise ning algoritmimise põhitõed ja -oskused 2–3 korda kiiremini. Praeguse seisuga võiks esimeseks keskkonnaks (keeleks) olla kiiresti leviv Massachusettsi Tehnoloogia Instituudis (MIT) loodud ja arendatav Scratch (<http://scratch.mit.edu>). Tegemist on vabavaraga, mille kohta on internetis üsna palju

õppematerjale, sh eesti ja vene keeles. Arvestades kursuse eesmärke ja mahtu, võiks lisaks Scratchile lühidalt tutvustada mõnda sellist vahendit nagu rakenduste arendussüsteem Visual Basic (VBA).

Kursus peaks põhiosas olema orienteeritud praktilisele tegevusele ja e-õppe materjalide kasutamisele.

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) eristab ja oskab kirjeldada rakenduste loomise põhifaase: ülesande püstitus, analüüs, disain, realisatsioon;
- 2) teab ning oskab võrrelda ja hinnata rakenduste loomise erinevaid vahendeid ning meetodeid;
- 3) teab programmide loomise, töötlemise, täitmise, silumise ning testimise põhimõtteid;
- 4) eristab ning oskab programmides ja algoritmides kasutada eri liiki andmeid (arve, tekste, tõeväärtusi, graafika- ja heliandmeid) ning on omandanud ettekujutuse nende esitusviisidest arvutis;
- 5) teab ja mõistab konstantide, muutujate, massiivide ja objektide olemust ning kasutab neid otstarbekalt algoritmides ja programmides;
- 6) eristab ning oskab kasutada eri liiki operatsioone, avaldise ja funktsioone väärtuste leidmiseks;
- 7) teab ja tunnetab omistamise operatsiooni olemust ning oskab seda kasutada algoritmides ja programmides;
- 8) teab ja oskab kasutada vahendeid andmete lugemiseks väliskeskonnast ning kirjutamiseks väliskeskonda;
- 9) teab graafikaandmete peamisi vorminguid, oskab määrata tegevusi graafikaobjektidega ning tunneb ja oskab kasutada vahendeid ja meetodeid graafiliste kujundite joonestamiseks;
- 10) tunneb ning oskab algoritmides ja programmides kasutada protsesside juhtimise vahendeid ning kirjeldada eri liiki protsesse: järjestikused protsessid (jada), tsüklilised protsessid (kordused), hargnevad protsessid (valikud) ja paralleelprotsessid;
- 11) oskab programmides luua ja kasutada massiive ning kirjeldada tüüp-algoritme nendega: summade ja keskmiste arvutamine, ekstreemumite leidmine, otsimine ja sorteerimine;
- 12) oskab korraldada programmide jaotamist üksusteks (protseduurideks, funktsioonideks või skriptideks) ning korraldada nende vahel koostööd ja andmevahetust.

Õppesisu

Rakenduste loomise põhimõtted. Rakenduse olemus. Rakenduste loomise meetodid ja vahendid. Üldotstarbelised programmeerimissüsteemid ja -keeled. Rakendusprogrammid ja nende arendusvahendid. Võrgurakenduse loomise vahendid. Rakenduste loomise põhifaasid: ülesande püstitus, analüüs, disain, realisatsioon.

Mudelid ja modelleerimise alused. Mudeli olemus. Mudelite liigid. Geomeetrilised, matemaatilised ja füüsikalised mudelid. Simulatsioonimudelid. Objektorienteeritud modelleerimine ja modelleerimiskeel UML. Objektid ja klassid. Objektide omadused ja tegevused.

Sündmused. Seosed objektide ja klasside vahel, klassidiagrammid. Tegevused ja tegevusdiagrammid. Tegevusdiagrammide kasutamine algoritmide esitamiseks.

Algoritmimise ja programmeerimise alused. Programmi olemus. Programmide loomise, töötlemise ja täitmise põhimõtted. Programmeerimiskeeled ja -süsteemid. Laused ning programmiüksused: protseduurid, funktsioonid ja skriptid. Translaatorid: interpretaatorid ja kompilaatorid. Algoritmi olemus. Algoritmide esitusviisid: tegevuskeemid, algoritmikeeled, programmeerimiskeeled jm.

Objektide ja andmete käsitlemine programmides. Objektide omaduste, meetodite ja sündmuste kasutamine. Andmete liigid ja organisatsioon. Konstandid ja muutujad. Massiivid. Operatsioonid andmetega. Avaldised ja funktsioonid. Omistamine. Andmete lugemine väliskeskkonnast ja kirjutamine väliskeskkonda.

Graafikaandmete kasutamine programmides. Graafikaobjektide importimine. Graafiliste kujundite loomine (joonestamine) programmi poolt. Graafikaobjektide põhiomadused ja nende muutmine.

Tüüptegevused graafikaobjektidega. Animatsioon.

Protsesside liigid algoritmides ja programmides: järjestikused protsessid (jada), tsüklilised protsessid (kordus), hargnevad protsessid (valik), paralleelprotsessid. Eri liiki protsesside kirjeldamise ja täitmise põhimõtted. Korduste liigid: lõpmatu kordus, etteantud kordamisarvuga kordus, eel- ja järelkontrolliga iteratiivsed kordused. Valik ühest, kahendvalik ja mitmene valik. Massiivid. Massiivide põhiomadused: nimi, dimensioon, mõõtmed, dünaamilisus. Massiivide määratlemine ja loomine. Viitamine massiivide elementidele. Tüüpalgoritmid massiividega: summade ja keskmiste arvutamine, ekstreemumite leidmine, otsimine, sorteerimine jmt.

Koostöö ja andmevahetus programmiüksuste vahel. Pöördumised ja teadete saatmine. Globaalsed ja lokaalsed andmed.

Kasutajaliidese loomine. Programmide silumine ja testimine. Programmide vormistamine.

Õppetegevus

1. Õppetegevus toimub arvutiklassis praktikumide ja seminaride vormis.
2. Õppetööd peab toetama elektroonsete õppematerjalide komplekt: teooria põhiosad, harjutused, näited, lingid, elektroonsed töövihikud jm.
3. Õpilased teevad iseseisvalt (kas klassis või kodus) 3–4 tööd, mille alusel määratakse hinne.

Füüsiline õpikeskkond

Programmeerimise õpikeskkond (Scratch ja Python).

VALIKKURSUS "JONESTAMINE"

Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Joonestamise valikkursusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb huvi tehnika, tehnoloogia ja/või disaineri loova töö vastu, saab aru selle rakenduslikust tähtsusest ning on motiveeritud iseseisvaks õppeks;
- 2) arendab ruumikujutlusvõimet, mõtlemist, tähelepanu, graafilist kirjaoskust, loovust ja täpsust;
- 3) on omandanud süsteemse ülevaate ruumigeomeetristest objektidest ja probleemülesannete graafilistest lahendusmeetoditest ning kasutab korrektset joonestamisalast sõnavara;
- 4) suhtub lugupidavalt ja vastutustundlikult kaasinimeste loomingusse ning väärtustab võimet ja oskust ise uut luua; väärtustab töö läbimõeldust, korrektsust ning praktilisust;
- 5) kasutab iseseisvalt erinevaid, sh elektroonilisi teabeallikaid, joonestamisalase teabe leidmiseks ning hindab kriitiliselt neis sisalduvat teavet;
- 6) rakendab ruumigeomeetrisi probleeme lahendades teaduslikku meetodit;
- 7) saab ülevaate joonestamisalase teabe rakendamisega seotud elukutsetest ning kasutab joonestamiskursusel omandatud teadmisi ja oskusi karjääri planeerides ning oma edaspidises elus;
- 8) võtab vastu igapäeva eluga seotud kompetentseid otsuseid, tuginedes teaduslikele, majanduslikele, eetilisi-moraalsetele seisukohtadele ja õigusaktidele, ning prognoosib otsuste tagajärgi.

Kursuse lühikirjeldus

Joonestamisel on praktilise tähtsusega koht õpilaste mõtlemise ja ruumikujutlusvõime arendamisel ning tehnika- ja tehnoloogiaalase graafilise kirjaoskuse kujunemisel. Kursus tugineb varasematele matemaatika, osaliselt ka kunsti ja tööõpetuse kohustuslikel kursustel omandatud teadmiste, oskuste ning hoiakutele. Luuakse süsteemne ülevaade joonestamiseks vajalikust mitmekesisest teabest. Kinnistuvad kursuse jooksul omandatud sõnavara, teadmised ruumigeomeetriast ja oskused lahendada probleemülesandeid graafiliselt ning sellega seotud rakendustest ja elukutsetest, mis abistab õppijaid elukutsevalikul.

Õppe vältel õpitakse analüüsima ruumigeomeetrisi objekte ning lahendada probleemülesandeid graafiliselt. Omandatakse erinevate, sh elektroonsete teabeallikate kasutamise ja nendes leiduva teabe tõepärasuse hindamise oskus. Kõige sellega kujundatakse õpilaste joonestamisalaseid teadmisi ja oskusi, mis võimaldavad neil analüüsida, mõista, selgitada ning lahendada ruumigeomeetrisi probleeme. Seejuures kujundatakse positiivne hoiak joonestamise kui matemaatikateaduse rakendusliku osa suhtes, mis aitab kaasa uue kavandamisele ja loomisele ning arvestab probleemide lahendamisel teaduslikke, majanduslikke, sotsiaalseid, eetilisi-moraalseid aspekte ja õigusakte.

Õpitulemused

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) väärtustab joonestamisalaseid teadmisi, oskusi ja hoiakuid tehnika- ja tehnoloogiaalase kirjaoskuse oluliste komponentidena ning on sisemiselt motiveeritud elukestvaks õppeks;
- 2) on omandanud süsteemse ülevaate jooniste vormistamise, projekteerimise, jooniste saamise meetodite ja ruumigeomeetrisest objektide kohta ning nimetab objektide määramisandmed;

- 3) analüüsib ning kirjeldab joonise järgi objektide kuju ja suurust, objekti osade vastastikust asendit ja asukohta ruumis tasandiliste kujutiste abil ning loeb jooniselt infot objekti kuju, suuruse ja tema osade vastastikuse asendi kohta;
- 4) analüüsib ning hindab projektsioonide lihtsust, mõõdetavust ja piltlikkust ning vormistab joonised tavakohaselt;
- 5) lahendab ruumigeomeetrilisi probleeme teaduslikul meetodil graafiliselt tasandiliste kujutiste abil ning on omandanud ülevaate joonisega esitatud graafilise teabe erinevatest esitusvõimalustest, sh infotehnoloogilistest vahenditest; oskab kriitiliselt hinnata tarkvara-vahendite sobivust joonestamiseks;
- 6) on omandanud arenenud ruumikujutluse, tähelepanu ja iseseisva mõtlemise võime;
- 7) toob näiteid joonestamise rakendusvaldkondade kohta ning selgitab joonestamisalaste teadmiste ja oskuste osa tehnika- ja tehnoloogiateaduses, disaini jt rakenduslike loovtööde jaoks ning igapäevases elus;
- 8) suhtub oma ja teiste töösse vastutustundlikult;
- 9) väärtustab loovust ja mitmekülgset läbimõeldud lahendusi, hindab vastutustundlikku ja säästvat eluviisi ning saab aru nende mõjust elukeskkonnale ja ühiskonnale;
- 10) kasutab erinevaid joonestamisalase, sh elektroonilise info allikaid, analüüsib, sünteesib ja hindab neis sisalduvat teavet ning rakendab seda tulemuslikult objekte projekteerides ja ruumigeomeetrilisi probleeme lahendades;
- 11) kasutab joonestamist õppides ja probleeme lahendades otstarbekalt tehnoloogiavahendeid, sh IKT võimalusi.

Õppesisu

Joonistele esitatavad nõuded: normkiri, jooned, joonise formaat, kirjanurk ja raamjoon.

Geomeetrilised konstruktsioonid: paralleel- ja ristsirgete joonestamine, sirglõigu, ringjoone ja nurga jaotamine osadeks.

Projekteerimine ja selle liigid: tsentraal- ja paralleelprojekteerimine.

Jooniste saamise põhilised meetodid. Kvooditud ristprojektsiooni meetodi olemus. Monge'i meetodi olemus. Punkt: koordinaadid; kaks- ja kolmvaade. Sirge: määramisandmed, jälgpunktid; kaks- ja kolmvaade. Sirge asend ekraanide suhtes: üld- ja eriasend. Eriasendiline sirge: horisontaal, frontaal, profiilsirge. Kahe sirge vastastikune asend: paralleelsed, lõikuvad ja kiivsed sirged. Sirglõigu pikkuse ja kaldenurga tuletamine. Tasand: määramisandmed. Tasandi asend ekraanide suhtes: üld- ja eriasend. Tasandilise objekti tõelise suuruse tuletamine. Aksonomeetria meetodi olemus. Liigid. Ristisomeetria teljestiku konstrueerimine, punkti ristisomeetriline kujutis.

Geomeetrilised kehad: liigid (tahk- ja pöördkehad) ja jaotus (korrapärane, mittekorrapärane, sümmeetriline, ebasümmeetriline); kehade kaks- ja kolmvaated. Punkt geomeetrilisel kehal: punkti puuduva projektsiooni tuletamine. Geomeetriliste kehade tasandilised lõiked. Geomeetriliste kehade pinnalaotused.

Õppetegevus

Lähtuvalt konkreetsetest õppe-eesmärkidest, käsitletavast teemast ja eeldatavatest õpitulemustest rakendatakse joonestamistundides järgmisi tegevusi:

- 1) joonestamiseks vajaliku info otsimine eri allikatest, sh elektroonilistest, ning sellele järgnev info analüüs, süntees ja hindamine;
- 2) ruumigeomeetriliste probleemide graafiline lahendamine koolis (kodus) ja arvutipõhises õpikeskkonnas;
- 3) praktilised, sh uurimuslikud, tööd klassis (kodus) ja arvutikeskkonnas;

- 4) dilemmaprobleemide lahendamise rühmatöö arvutikeskkonnas;
- 5) joonestustöö planeerimine, tegemine, vormistamine ja kaitsmine.

Füüsiline õpikeskkond

Joonestustööde tegemiseks on vajalikud joonestusvahendid ja -paber ning näitlikustamisvahendid.

VALIKKURSUS „JONISTAMINE JA MAALIMINE“

Valikkursuse kirjeldus

Valikkursus on koostatud gümnaasiumi astmele. Valikkursuse maht on kokku 12 kursust e 12 korda 35 akadeemilist tundi kokku 420 akadeemilist tundi.

Valikkursus on mõeldud õpilasele, kes mõtleb loovalt ja on avatud enesearendami-sele. Kunstialane loov tegevus võimaldab nautida kunsti loomist ning arendada väljendusoskust, toetab emotsionaalset ja isiksuslikku arengut. Kunstiõppe ülesanne on toetada õpilase loova mõtlemise, seoste loomise ja probleemilahenduse oskuste arenemist.

Õpetamises on kesksel kohal õpilaste aktiivne teadmiste ja oskuste omandamine praktilistetegevuste kaudu. Võimalus katsetada erinevaid töömeetodeid ja tehnikaid üldiste teoreetiliste teadmiste kinnistamiseks. Praktiline kunstidega tegelemine arendab tundemaailma, intuiivset ja loovat mõtlemist. Toimub paljusid õppeaineid (nt matemaatika, kirjandus, ajalugu, loodusained jt) lõimiv loovtöö.

Valikkursusel püstitab õpilane iseseisvalt loomingulisi ülesandeid, kavandab teoseid. Rakendab oma ideede väljendamiseks sobivaid visuaalseid ja muid kunstilisi väljendusvahendeid ning tehnilisi töövõtteid, oskab ning julgeb eksperimenteerida. Oskab oma loomingut esitleda ja põhjendada valikuid.

Valikkursus võib sisaldada veel kollaaži, digitaalgraafikat, performance, graafilist kujundust, eksperimenti materjalidega, mudelit ja joonist, toetades nii ka teisi põhiaineid ja valikkursusi. Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.

Piirkondlikku eripära arvesse võttes, saab käia õppekäikudel, maalida looduskaunites ja miljööväärtuslikes kohtades.

Õpilastel, kes soovivad edasi õppida erinevates kunstiainetes valdkondades on võimalus saada baasteadmised ja koostada portfoolio sisseastumiskatseteks.

Õppesisus on rõhku pandud praktilisele ja kinnistavale osa (õppekäigud ning loomingulised projektid).

Kursuse õppe ja kasvatuseesmärgid

Valikkursuse läbinud õpilane:

- oskab väärtustada loomingulisi saavutusi visuaalsetes kunstides;
- arendab endas kriitilis-loovat mõtlemist, omab mitmekesisest eneseväljendus-oskust, väärtustab ja säilitab isikupära ning on valmis leidma värskeid lahendusi muutuvates oludes;
- peab kunsti üheks elu loomulikuks osaks ning mõistab esteetiliste tegurite olulisust igapäevaelus;
- väärtustab kunstide mitmekesisust ja muutumist ajas, kohas ja erinevates kultuurides;
- teostab loomingulisi ideid enesekindlalt ning asjatundlikult, väärtustab kaaslaste erinevaid ideid ja lahendusi;
- tunnetab ennast kultuuritraditsioonide kandjana;
- oskab uudishimulikult ning loovalt püstitada, tõlgendada ja lahendada erineva iseloomu ülesandeid;
- rakendab loovas eneseväljenduses erinevaid kunstilisi väljendusvahendeid ja tehnilisi võtteid.

Kursuse õpitulemused

Valikkursuse läbinud õpilane:

- tunneb visuaalse kultuuri kui valdkonna ülesehitust ja seoseid peamiste tegevusalade tasandil (kunst, arhitektuur, disain, visuaalne kommunikatsioon jne);

- võrdleb ja analüüsib kunstiteoseid, otsides neis vastava ajastu temaatikat, sõnumeid ning visuaalset vormikeelt; iseloomustab üldjoontes kunstiteoseid;
- valmistab ning analüüsib teoseid ja erinevaid teostusviise (nt maal, installatsioon jne.);
- püstitab iseseisvalt loomingulisi ülesandeid ning otsib neile visuaalseid, praktilisi lahendusi, kavandab teoseid;
- rakendab oma ideede väljendamiseks sobivaid visuaalseid jm kunstilisi väljendusvahendeid ning tehnilisi töövõtteid ja -vahendeid; oskab ning julgeb eksperimenteerida;
- on oma loovates lahendustes eetilise, mõistab kunstniku vastutust;
- arvestab keskkonna- ja kultuuripärandi kaitse nõudmisi;
- esitleb oma loomingut.

Õppesisu

Õppesisu iseloomustavad märksõnad:

Värvikasutus ja kompositsioon teoste sõnumi teenistuses.

Visuaalse kompositsiooni baaselemendid (joon, värv, vorm, ruum, rütm).

Kunstiteose vorm ja kompositsioon, materjalid ja tehnika, sõnum ja kontekst.

Tehnikad ja töövõtted.

Illusioonid ja emotsioonid kunstis.

Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstraherimine, deformeerimine.

Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted. Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit.

Liikumise kujutamine. Kirjatüübid ja graafilise kujunduse baasvõtted.

Kunstiteosed ja stiilid, lood ja sündmused uue teose loomise lähtepunktina.

Modernistliku kunsti suunad: impressionism, postimpressionism, fovism, ekspressio-nism, futurism, kubism, funktsionalism, abstraksionism, sürrealism. abstraktne kunst, minimalism, op-kunst.

Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks Oma ideega sobivate väljendus-vahendite valimine ja töö tegemine.

Joonistus, maal, kollaaž, ruumiline objekt, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, video, performance.

Töö esitlemine ja oma valikute põhjendamine.

Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

- lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest,
- õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- võimaldatakse maalida üksi ja rühmas;
- tehnikateks on joonistamine, maal, kollaaž, ruumilised seaded, digitaalpildid, video, performance jne.;
- pööratakse tähelepanu eneseväljendusvõime arendamisele.

Füüsiline õpikeskkond

Õpikeskkonnaks kasutatakse klassi, loodus- ja linnakeskkonda.

Hindamine

Hindamise eesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet, arendada enese-analüüsi oskust ning toetada tema visuaalse väljendusviisi leidmist ja arendamist.

Hindamise objekt on nii tööprotsess kui ka lõpptulemus.

Õpilane peab alati teadma, mida hinnatakse ning mis on hindamise lähtekohad ja kriteeriumid.

VALIKKURSUS „KOMPOSITSIOONI ALUSED“

Valikkursuse kirjeldus

Valikkursus on koostatud gümnaasiumi astmele. Valikkursuse maht on kokku 2 kursust e 2 korda 35 akadeemilist tundi.

Valikkursus on jaotatud 3-ks alapeatükiks, kus igaühes käsitletakse omavahel sobivaid teemasid, mis annavad baastadmised vektorjoonistuses, foto- ja videotöötluses, animeerimises ning veebikujunduses kasutatavatest tehnilistest võtetest. Valikkursus loob platvormi ainevaldkondade vaheliseks lõiminguks. Kursuse läbiviimist toetab koostöö eri ainevaldkondade õpetajate vahel ning vajadusel mitme õpetaja ühine tegevus kursuse läbiviimisel.

Kursuse õppe ja kasvatuseesmärgid:

Toetada õpilaste teadmiste ja praktiliste loominguoskuste kujunemist kunsti alusküsimustes nii üldise seostatud arusaamise kui konkreetsel, kunstiliste ja tehniliste väljendusvahendite valiku tasandil, sh:

- tutvuda kunsti struktuuri ja põhimõistetega, omandada arusaam kompositsiooni olemusest ja võimalustest;
- vaadelda kunstniku, teose ja vaataja suhteid;
- käsitleda kunstiteose ülesehitust, sisu ja vormi, selle piire ning suhteid keskkonnaga.

Kursuse õpitulemused

Valikkursuse läbinud õpilane:

- omab põhimõttelist ettekujutust kunsti olemusest, selle erinevatest alaliikidest ja ilmingutest ning nende omavahelistest seostest – samuti kunsti seostest teiste (visuaal)kultuuri valdkondade, ümbritseva keskkonna ja ühiskondliku eluga;
- teab ja tunneb kunstiteose ülesehituse põhimõtteid, olulisi komponente ja kompositsioonireegleid ning oskab omandatud teadmisi rakendada kunstiteoste loomisel ning analüüsimisel.

Õppesisu

Märksõnad õppesisust:

- teose ülesehituse alused. teose struktuur ja elemendid, nendevahelised suhted nii sisulises kui vormilises plaanis.
- teose mõõtmed, proportsioonid. detail ja tervik. kompositsiooni mõiste.
- kahemõõtmelise teose (pildi) kompositsioon. kujund ja kompositsioon.
- kaader, piiratud ja piiramata pind. punkt, joon ja pind.
- raster, tekstuur, faktuur. kujunditevaheline ruum, tühjuse rakendamine.
- kompositsiooni karakteristikud: rütm, tasakaal, tihedus-hõredus, staatika-dünaamika jne. arhitektuurilise väljendusvahendite tundmaõppimine taseapinnas: joon, tekstuur, toon, rütm, tasakaal;
- kahemõõtmelise teose (pildi) kompositsioon. kujund ja kompositsioon;
- kaader, piiratud ja piiramata pind. punkt, joon ja pind.
- raster, tekstuur, faktuur. kujunditevaheline ruum, tühjuse rakendamine;
- kompositsiooni karakteristikud: rütm, tasakaal, tihedus-hõredus, staatika-dünaamika jne.;
- tutvumine kompositsiooniteooriaga, mis vaatlleb aegade jooksul väljaarenenud printsiipe, meetodeid ja seaduspärasusi;
- korrastatud struktuuride loomine,

Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Loeng, seminar ja praktiline loovtöö.

Õpetaja on oma professionaalsete teadmiste ja arendatud oskustega nõu, hinnanguid ning sihte andev juhendaja.

Õpetaja tagasisidestab õpilaste katsetusi pidevalt ning annab soovitusi ja juhiseid edaspidiseks õppimiseks.

Füüsiline õpikeskkond

Õpikeskkonnaks kasutatakse klassi, loodus- ja linnakeskkonda.

Hindamine

Hindamise põhiline ülesanne on vahetu ja asjakohase tagasiside kaudu toetada õpilase arengut, sealjuures on tähtis õpilase enda roll hindamises.

Õpilasele tutvustatakse kursuse alguses, mida, millal ja mille alusel hinnatakse.

VALIKAINE „MAJANDUS- JA ETTEVÕTLUSÕPE”

Õppeprotsessi kirjeldus

Majandus- ja ettevõtlusõpetuse õppimise eesmärgiks on omandada arusaamine ühiskonnas toimuvatest nähtustest ja protsessidest ning vastastikutest seostest nii üksiksiku, ettevõtte, riigi kui ka rahvusvahelisel tasandil. Seejuures arendatakse õpilastes ettevõtlikku ja keskkonda väärtustavat ning säästvat eluhoiakut, probleemide lahendamise ja uurimuslikke oskusi.

Õpilased saavad kursuste raames teavet erinevatest elukutsetest, elukutsetele esitatavatest nõuetest ja õppimisvõimalustest, õpivad koostama elulookirjeldust, käituma töövestlustel. Õpitakse analüüsima tööturu nõudmisi ja pakkumisi, nägema ja hindama oma soove ning võimalusi. Elukutsevalikul õpitakse nägema töötaja rolli kõrval ka tööandja (ettevõtja) rolli.

Majandusõpetuse läbimisel omandavad õpilased oskuse otsida, kasutada, analüüsida ja hinnata mitmesuguseid statistilisi materjale ning kasutada infotehnoloogilisi vahendeid.

Õpitav materjal esitatakse võimalikult probleemipõhiselt ja õpilase igapäevaeluga ning majanduses toimuvaga seostatult. Õppeprotsessis on olulisel kohal uurimuslikud tegevused, arutelud, ajurünnakud, rollimängud, rühmatööd, projektides osalemine, välitööd, õppekäigud, kohtumised erinevate elukutsete esindajatega koolis ja nende töö jälgimine töökohal, analüüsid, kirjeldused jmt. Uurimusliku õppe käigus omandavad õpilased probleemide püstitamise, hüpoteeside sõnastamise, töö planeerimise, vaatluste tegemise, tulemuste töötlemise, tõlgendamise ja esitamise oskused. Majandusõpetuse üheks õppevormiks on majanduse modelleerimise ülesannete lahendamine, mis võimaldab õpilastel omandada majanduse põhiprintsiipide vahelisi seoseid.

Õpilastel on võimalus ennast proovile panna õpilasfirma tegevuses ja seeläbi tunnetada oma ettevõtlikkust, oskusi ja võimalusi tegutseda ettevõtjana.

Majandus- ja ettevõtlusõpetusel on tihe integratsioon teiste õppeainetega – tuginedes matemaatika, geograafia ja ajaloo teadmistele ning toetades ühiskonna- ja inimeseõpetuse õppimist.

Näited ainetevahelistest seostest on järgmised:

Matemaatika – isiklikud, perekonna ja ettevõtte finantsid, eelarve, funktsioonid, hind, kulud, tulud, kasum, raha, säästud, investeringud, maksud.

Geograafia – nappus, rahvusvaheline kaubandus, inimressursid, kapital, loodusressursid, valuuta, migratsioon, tootmise paigutus, SKP, Euroopa Liit, globaliseerumine, säästev areng.

Ajalugu – võimed, hariduse seos eduga elus (suurkujud), nappus, turumajandus, raha, ettevõtja, ettevõtlus, aktsiad, ettevõtte vormid, konkurents, eraomand, kasum, kaubad ja teenused, rahvusvaheline kaubandus, inimressursid, kapital, loodusressursid, valuuta, migratsioon, töötaja, tööandja, soov ja vajadus, amet, töö, maksud, ärietika, säästev areng.

Ühiskonnaõpetus – nappus, turumajandus, nõudmine, pakkumine, hind, raha, ettevõtja, ettevõtlus, laenud, säästud, investeringud, kasum, tulud, kulud, ettevõtte vormid, konkurents, eraomand, kaubad ja teenused, kaubad ja teenused, töötaja, tööandja, amet, töö, maksud, säästev areng. Intellektuaalomandi mõiste, autoriõigused, kuidas on võimalik teiste loodud teoseid kasutada, enda intellektuaalomandi kaitsmine, tööstusomand.

Inimeseõpetus – huvid, võimed, hariduse seos eduga elus, isiklikud ja perekonna finantsid, laenud, säästud, vastutus, kohustused, karjäär, migratsioon, töötaja, tööandja, soov ja vajadus, amet, töö, eetika, säästlikkus.

Emakeel – tekstid, kus on käsitletud ettevõtlust, koostööd, ameteid, tööd, ärietikat, säästvust jms.

Võõrkeel – võõrkeelsed tekstid, kus on käsitletud ettevõtlust, koostööd, ameteid, tööd, ärietikat, säästvust jms.

Bioloogia, keemia, füüsika – ressursid, säästev areng.

Kunst ja tööõpetus - ettevõtja, ettevõtlus, kaubad ja teenused, loodusressursid, töötaja, tööandja, soov ja vajadus, amet, töö, säästev areng.

Arvutiõpetus – teabeallikate kasutamine informatsiooni kogumiseks, ülevaadete koostamine, majanduse statistiliste andmete töötlemine, referaatide ja uurimistööde koostamine.

Majandus- ja ettevõtlusõpe jaguneb kaheks kursuseks:

I kursus Majandusõpetus (35 tundi, 1 kursus)

II kursus Ettevõtlusõpetus (35 tundi, 1 kursus)

Õpilaste valikuna võib lisanduda III kursus (35 tundi, 1 kursus). Lisakursuse valinud õpilased läbivad JA Eesti õpilasfirma programmi, mille raames viiakse läbi tegevus ettevõtte loomisest kuni lõpetamiseni. Selle variandi valimise korral peab õpetaja läbima vastava koolituse Junior Achievement'i Arengufondi juures (vt <http://www.ja.ee/>).

Õpitulemused

Lõpetaja

- seletab ja kasutab majanduse põhimõisteid ja teab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid;
- oskab hinnata tootmistegureid ja teguritulusid ning selgitada, kuidas turg ja hind määravad tootmist ja tarbimist, analüüsib nõudlust ja pakkumist mõjutavaid tegureid;
- hindab pideva õppimise ja oskuste täiendamise tähtsust iga elukutse puhul ja oma karjääri planeerimisel, arendab suhtlemis- ja juhtimisoskusi, teeb koostööd ja väärtustab ärietika põhimõtteid;
- tunneb tööseadusandlust ja oskab valida või leida tööd, arvutada bruto- ja netopalka ning tööandja kulusid tööjõule;
- saab aru, et tarbimise eelduseks on inimeste vajadused, tunneb oma õigusi ja vastutust tarbijana, oskab tarbida säästlikult; planeerib ning koostab isiklikku ja pere eelarvet, analüüsib eelarve piiranguid;
- teab, et raha on üldtunnustatav maksevahend, väärtuse mõõdupuu ja kogumisvahend, võrdleb laenudest saadava kasu ja kaasnevate kulutuste ja riskide vahekorda;
- teab üksikisiku ja ettevõtte kohustusi riigi ees, analüüsib ettevõtte rolli turumajanduses ja selgitab ettevõtete põhitüüpide erinevusi;
- selgitab tootlikkust, mastaabisäästu ja masstootmist, teab kvalifitseeritud tööjõu, kaasaegse tehnoloogia ja ressursside efektiivse ning keskkonnasäästliku kasutamise otsest mõju tootlikkusele;
- hindab Eesti majanduse arengusuundi ja võimalusi, teab rahvusvahelise majanduse eesmärgi ja tähtsust maailma globaliseerumisel.

Hindamine

Valikaine „Majandus- ja ettevõtlusõpe” õpitulemuste hindamine lähtub õppekava üldosas ja teistes hindamist reguleerivates dokumentides toodud hindamisalustest. Õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks. Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele.

Kontrollitakse ja hinnatakse õpilase teoreetilisi teadmisi, majandusalaste tekstide ja statistiliste andmetega töötamise oskust, informatsiooni leidmist ja situatsioonide lahendamist. Hinnatakse praktiliste tööde täitmise oskusi, loovust ülesannete lahendamisel, juhtumianalüüsi, kus hinnangu aluseks on põhjuslike seoste loomine ja argumenteerimine. Kontrollitakse ja hinnatakse arutluse, argumenteerimise ja seoste loomise oskust, õpilase iseseisvat tööd (uurimused, esseed), osalemist rühmatöodes ja aruteludes.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse ning milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.

Kursuse hinne kujuneb kontrolltööde, praktiliste tööde ja uurimuste/iseseisvate tööde/ettekannete hinnetest.

Hindamise aluseks on töö iseseisev sooritus, loovus ja vormistamise korrektsus. Praktilised tööd on mingi konkreetse üksikteema, materjali vms kohta. Iseseisvateks töödeks on kodused ülesanded, klassitööd ja arvutitunnitööd, mida hinnatakse valikuliselt. Kursuse jooksul võib hinnata ka koduseid töid, suulisi vastuseid, ülesannete lahendamist, osalemist rühmatöodes jne.

Majandus- ja ettevõtlusõpe lõpeb kokkuvõtva hindamisega. Kooliastme hinde aluseks on läbitud kursuste hinded.

VALIKKURSUS „MEEDIADISAIN“

Valikkursuse kirjeldus

Valikkursus on koostatud gümnaasiumi astmele. Valikkursuse maht on kokku 3 korda 35 akadeemilist tundi ehk kokku 105 akadeemilist tundi.

Valikkursus on jaotatud 3-ks alapeatükiks, kus igaühes käsitletakse omavahel sobivaid teemasid, mis annavad baastadmised vektorjoonistuses, foto- ja videotöötluses, animeerimises ning veebikujunduses kasutatavatest tehnilistest võtetest. Valikkursus loob platvormi ainevaldkondade vaheliseks lõiminguks. Kursuse läbiviimist toetab koostöö eri ainevaldkondade õpetajate vahel ning vajadusel mitme õpetaja ühine tegevus kursuse läbiviimisel.

Kursuse õppe ja kasvatuseesmärgid:

Toetada õpilase arvutialaste teadmiste ja oskuste arengut sh:

- anda praktilisi oskusi loominguks eneseväljenduseks;
- tutvustada vektorjoonistuse, foto- ja videotöötluse, animeerimise ning veebikujunduse loominguks ja tehnilisi võimalusi ning töövõtteid;
- levitada vabavaraalset mõtteviisi;
- teadvustada autoriõigusega seonduvat;
- suurendada infotehnoloogilist pädevust.

Kursuse õpitulemused

Valikkursuse läbinud õpilane:

- oskab kasutada arvutit praktilises loometegevuses oma sõnumi edastamiseks;
- omab ülevaadet erinevatest programmidest.

Õppesisu

Märksõnad õppesisust:

- baastadmised vektorgraafikast;
- arvutigraafika põhimõisted;
- baastadmised fototöötlusest;
- rastergraafika põhimõtted ja olemus. peamised kasutusalaad;
- fototöötlusprogramm ja tööriistad, salvestusformaadid;
- baastadmised animeerimisest;
- baastadmised videotöötlusest;
- baastadmised veebikujundusest ja blogidest.

Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Arvutikasutamisioskuse ja iseseisva mõtlemise arendamiseks on õpilane tunnis valdavalt aktiivse tegutseja rollis. Õpetaja on oma professionaalsete teadmiste ja arendatud oskustega nõu, hinnanguid ning sihte andev juhendaja.

Õpetaja tagasisidestab õpilaste katsetusi pidevalt ning annab soovitusi ja juhiseid edaspidiseks õppimiseks.

Füüsiline õpikeskkond

Valdav osa õppest toimub arvutiklassis, tagatud peab olema videokaamera kasutamise võimalus.

Hindamine

Hindamise põhiline ülesanne on vahetu ja asjakohase tagasiside kaudu toetada õpilase arengut, sealjuures on tähtis õpilase enda roll hindamises.

Õpilasele tutvustatakse kursuse alguses, mida, millal ja mille alusel hinnatakse.

VALIKÖPPEAINE „RIIGIKAITSE”

Riigikaitse õppe- ja kasvatusesmärgid

Riigikaitseõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) on Eestile lojaalne kodanik, kellel on positiivne hoiak ja valmidus vajaduse korral Eestit kaitsta ning kes tegutseb lähtuvalt õigusriigi põhimõtetest;
- 2) järgib demokraatlikke väärtusi ning on solidaarne ja vastutustundlik;
- 3) mõistab riigikaitse seotust erinevate ühiskonnaelu valdkondadega;
- 4) väärtustab kaitsevälase elukutset, kaitseväge ja vabatahtlikku tegevust Kaitseliidus ning selle eriorganisatsioonides;
- 5) teab riigikaitse korraldust ning kaitseväge ülesehitust ja ülesandeid ning riigikaitset reguleerivaid õigusakte;
- 6) teab kodanikukaitse põhimõtteid;
- 7) tunneb huvi riigikaitse ja sõjaajaloo vastu;
- 8) teab NATO kollektiivse kaitse põhimõtet;
- 9) on omandanud esmased oskused ohutult relva käsitseda, esmaabi anda, kriisiolukordades käituda ja tegutseda;
- 10) teab topograafia põhialuseid, orienteerub maastikul kaardi ja kompassiga ning käitub keskkonda säästvalt.

1.2. Õppeaine kirjeldus

Riigikaitseõpetusega taotletakse, et õpilased saavad põhiseadusest lähtuvalt teadlikuks oma riigikaitsealastest kohustustest ja õigustest ning ettekujutuse kaitseväeteenistuse liikidest. Õppe kaudu omandatakse riigikaitse valdkonna teoreetilised teadmised, mida kinnistatakse praktilises tegevuses.

Riigikaitseõpetuse eesmärk on panna alus Eesti riigikaitse põhimõtete mõistmisele, kujundada kodanikuteadlikkust ja valmisolekut vajaduse korral Eestit kaitsta. Õppes käsitletakse teatud teemasid süvitsi ja teatud teemasid ülevaatlilikult, et vältida õppijate ülekoormatust.

Riigikaitseõpetus on valikõppeaine, mille maht on kaks kursust, s.o 70 tundi. Üks kursus (35 tundi) moodustab teoreetilise osa ning teine kursus (35 tundi) on praktiline väljaõpe (võimaluse korral väljaõppekeskuses või välilaagris). Praktiliste harjutuste, sh välilaagri korraldamise eeldus on teoreetilise kursuse vastava osa läbimine. Kool korraldab riigikaitseõpetuse oma võimaluste järgi kas teoreetilise ja praktilise osa lõimitult või eraldi kursustena. Teoreetiline ja praktiline õpe on ainekavas õppeteemade all lõimitult.

Riigikaitseõpetuse teoreetiline kursus algab ülevaatega Eesti sõjaajaloost, sõdade tekkeloost, põhjustest ja tagajärgedest. Omandatakse ülevaade tänapäeva ohtudest, kriisidest ja relvakonfliktidest ning rahvusvahelisest õigusest, sh sõjaõigusest. Teoreetilise kursusega

omandatakse esmased teadmised Eesti riigikaitsest, riigikaitse juhtimisest ning eesmärkidest, kaitseväe ja Kaitseliidu ülesehitusest, julgeoleku- ja kaitsepoliitikast ning kaitseväeteenistusest. Käsitletakse rivikorra kujunemist ja kasutamist, erinevat tüüpi relvastuse arengut, tähendust ajaloos ja vajalikkust tänapäeval ning tutvutakse erinevate relvatüüpidega. Käsitletakse kodanikukaitse temaatikat ja esmaabi osutamist ning õpitakse looduses ilma abivahenditeta toime tulema. Õpitakse topograafiat, sh maastikul orienteerumist kaardi ja kompassiga, kaitseväe tegevuse mõju keskkonnale ning selle leevendamise võimalusi.

Praktiline kursus keskendub üksikisiku oskuste harjutamisele erinevates olukordades. Relvaõppes käsitletakse esmalt ohutustehnikat ja laskmist mõjutavaid tegureid, järgnevad lasketehnika ja laskeasendite harjutamine. Relvaõpe lõpeb laskmisharjutustega. Riviõppes harjutatakse seisanguid, pöördeid, erinevaid liikumisviise, sh maastikul, ning erinevaid rännakuviise. Topograafia praktiliste harjutustega õpitakse kasutama topograafilist kaarti, mõõtkava ja leppemärke ning asimuudi määramist kompassiga. Eraldi harjutatakse orienteerumist kompassi ja kaardiga ning muude positsioneerimissüsteemidega. Praktiline esmaabi hõlmab tegevuste järjekorra õppimist õnnetuspaigal ning elupäästvat ja jätkuvat esmaabi.

Olenevalt kooli võimalustest on soovitatav korraldada kursustel osalejatele praktiline õpe ühe- või kaheetapilise välilaagrina. Esimesel juhul on tegemist ühe 3–4päevase laagriga õppeaasta lõpus ning teisel juhul kahe 1,5–2päevase laagriga talvel ja kevadel. Välilaagreid korraldades kaasatakse võimaluse korral kohaliku Kaitseliidu maleva ja/või kaitseväe väeosi ning koondatakse mitme kooli riigikaitsekursuste praktilise osa välilaagrid.

Gümnaasiumi riigikaitseõpetuse välilaagriga taotletakse, et õpilased omandavad praktilise kogemuse riigikaitse kursusel läbitud teoreetilistest temadest üksikvõitleja oskuste tasemel. Harjutamise kaudu omandatakse ettekujutus üksikvõitleja oskustest, mis võimaldab tegutseda kriisilukordades. Tugevneb õpilaste enesekindlus riigikaitseülesandeid täites.

Laagris jaotatakse õpilased jagude kaupa rühmadesse ning määratakse jaoülemad. Võimaluse korral kasutatakse varem väljastatud vormiriietust. Soovitatav on korraldada kahepäevane laager reedel ja laupäeval.

Lõimingu võimalusi teiste õppeainetega

Riigikaitseõpetus on multidistsiplinaarne õppeaine, millel on tihedaid kokkupuutepunkte mitme õppeainega:

- 1) ajalugu – sõjaajalugu, kriiside ja konfliktide tekkepõhjused ning tagajärjed, rahvusvahelised kriisid ja konfliktid, NATO ja ÜRO;
- 2) bioloogia – inimese anatoomia, füsioloogia, massihävitusrelvad, kodanikukaitse, keskkonnakaitse;
- 3) eesti keel – terminoloogia, töö õigustekstidega, suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus;
- 4) füüsika – ballistika, massihävitusrelvad, kodanikukaitse;
- 5) geograafia – kaardiõpetus;
- 6) keemia – massihävitusrelvad, kodanikukaitse, ohutusnõuded;
- 7) kehaline kasvatus – üldfüüsiline tegevus ja vastupidavus;
- 8) matemaatika – mõõtkava arvutamine, kraadide arvutamine, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) vahendite kasutamine;
- 9) võõrkeeled – terminoloogia;

10) ühiskonnaõpetus – kodanikukasvatus, riigikaitse korraldus, kaitseväe ja Kaitseliidu struktuur, NATO ja ÜRO, rahvusvahelised kriisid ja konfliktid, Eesti kaitsepoliitika.

Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Õpet kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse löimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvialadega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida üksi ja koos teistega (iseseisvad, paaris- ning rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ja iseseisvateks õppijateks ning loovateks ja kriitiliselt mõtlevateks isiksusteks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid IKT-l põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: muuseum, näitus, raamatukogu, arvutiklass, lahingupaik, väeosa ja teised riigikaitse institutsioonid, sh kaitseväe õppeasutused, jne;
- 7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: paaris- ja rühmatöö, vestlus, diskussioon, väitlus, arutelu, seminar, projektõpe; skeemi, plaani, tabeli koostamine; praktilised ja uurimistööd; infootsing teabeallikatest ning infoanalüüs, referaadi ja ettekande koostamine, retsenseerimine ja esitlemine IKT vahendeid kasutades; allikaanalüüs (dokument, tekst, statistika jms), töö erinevate e-riigi vahenditega (riigiportaal, e-teenused, teabepäring, õigusaktid internetis) ning kaardiga;
- 8) viiakse õppetegevus välilaagris läbi päevaplaani alusel.

Füüsiline õpikeskkond

1. Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus saab rühmatöö tegemiseks mööblit ümber paigutada, on internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus.
2. Kool võimaldab õppe sidumiseks igapäevaeluga õpet ja õppekäike väljaspool klassiruumi (muuseum, näitus, raamatukogu, arvutiklass, lahingupaik, väeosa ja teised riigikaitse institutsioonid, sh kaitseväe õppeasutused, jne).
3. Koolil on ainekava eesmärgi toetavaid õppematerjale ja -vahendeid: õigusaktid, kaardid, teemakirjandus, pildid, plakatid jm illustratiivne materjal, skeemid, statistilised andmed, ajakirjandusväljaanded Riigi Kaitse, Diplomaatia, Kaitse Kodu, Sõdur, Sõdurileht; auvised, matkevahendid.
4. Välilaagris on välitingimused: maastik, harjutusväli, lasketiir, kaitseväe või Kaitseliidu väljaõppekeskus; väliõõbimise korral isiklik ja rühmavarustus; orienteerumisvahendid, esmaabi õppevahendid, matkevahendid, näitlik õppematerjal; plakatid, joonised, relvad, laskemoon.

1.5. Hindamise alused

Riigikaitse õpitulemusi hinnates lähtutakse õppekava üldosa ning teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlusest. Riigikaitse õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks. Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste

(esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised. Suulise arutluse kõrval on olulisel kohal kirjalikud tööd: testid, töö kaardiga, statistika ja õigusaktide kasutamine ning analüüs, referaatide ja uurimistööde koostamine, arvamustöö kirjutamine, juhtumianalüüs. Nii teoreetilist kui ka praktilist kursust hinnates arvestatakse ainealaste teadmiste ja oskuste taset, aktiivsust osalemisel praktilises tegevuses ning vastutustunnet ja kaaslaste toetamist ühistegevuses ja rühmatöös – kodanikuosalust.

Kontrollivaid ülesandeid koostades tuleb arvestada, et esindatud oleksid erineva tasandi ülesanded: teadmiste kontrollimine (mõisted, faktid, seaduspärasuste tundmine), teadmiste rakendamine (kasutamine uues situatsioonis), mõistmine (kirjeldamine, seletamine, ümbersõnastamine), analüüs ja süntees (seoste näitamine, võrdlemine, rühmitamine, eristamine, faktide sidumine seaduspärasustega) ning hinnangu andmine (järeltuste, otsustuste tegemine). Laagris hinnatakse praktilisi sooritusi.

Ohutushoiutesti positiivne sooritus on eelduseks praktilisel laskeharjutusel osalemiseks.

1.6. Gümnaasiumi õpitulemused

Gümnaasiumi õpitulemused kajastavad õpilase rahuldavat saavutust. Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) on Eesti Vabariigile lojaalne kodanik, järgib demokraatlikke väärtusi ning on vajaduse korral valmis Eestit kaitsma;
- 2) tunneb sõjaajaloo, sh Eesti sõjaajaloo tähtsamaid sündmusi ja nende mõju ning tagajärgi ühiskonna arengule ja oma lähedastele;
- 3) teab ning analüüsib peamisi aktuaalseid rahvusvahelisi probleeme ja nende mõju Eesti ühiskonnale ning NATO kollektiivse kaitse põhimõtet;
- 4) leiab ja kasutab vajaduse korral riigikaitsele puutuvat olulist infot, sh Eesti riigikaitse üldist korraldust reguleerivaid õigusakte;
- 5) teab kaitseväeteenistuse põhiluseid, sh on omandanud esmase ettekujutuse ajateenistusest ning Kaitseväe ja selle eriorganisatsioonidest ning teab ja väärtustab kaitseväelase elukutset;
- 6) tunneb rivilise liikumise, relvaõppe, sh ohutuse põhiluseid, oskab käituda kriisiolukorras ja anda esmaabi;
- 7) orienteerub iseseisvalt maastikul kaardi ja kompassiga, arvestades keskkonnakaitse põhimõtteid ning norme;
- 8) tegutseb meeskonna koosseisus kaaslasiga abistavalt ja toetavalt.

Kursuste kavad

Kursus „Riigikaitse”

Eesti sõjaajalugu

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) teab sõjanduse arengu põhijooni ning oskab selgitada sõdade eripalgelist mõju ühiskonna arengule ja inimeste saatusele; seletab näidete kaudu, kuidas sõjapidamine ning sellesse suhtumine on ajaloo jooksul muutunud;
- 2) oskab nimetada Eesti ja Euroopa sõjaajaloo tähtsamaid sündmusi ning nende põhjusi maailma ajaloo kontekstis, analüüsib sõja tagajärgi ja mõju ning seoseid ühiskondlike protsessidega;
- 3) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *sõda*, *sõjaajalugu*, *sõjandus*, *sõjateadus*, *strateegia*, *taktika*, *palgasõdur*, *üldine sõjaväekohustus*, *ohvitser*;
- 4) teab, kes olid ajaloolised isikud Michael Andreas Barclay de Tolly, Johan Laidoner, Aleksander Tõnisson, Julius Kuperjanov ja Johan Pitka, ning iseloomustab nende tegevust.

Õppesisu

Sõjaajaloo mõiste ja sõjateoreetiline mõte. Sõda. Sõjandus. Sõjateadus. Sõjaajaloo ja ajaloo

vahekord. Olulisemad sõjateoreetilise mõtte esindajad (õpetaja valikul Sun Tzu(Sunzi), Thukydides, Karl von Clausewitz, Antoine Henri de Jomini jt).

Sõjanduse osa ühiskonna ajaloos. Sõda kui ühiskonna „loomulik seisund”. Sõdade põhjused.

Suhtumise muutumine sõjapidamisse. Sõjapidamisviisid vana- ja keskajal. Palgaväe teke. Alalised armeed. Ohvitserkond. Revolutsiooniarmeed. Napoleoni sõdade ajastu. Üleminek üldisele sõjaväekohustusele. Massiarmeed. Tehnika mõju sõjandusele. Sõda ja majandus. Sõjapidamise muutumine. Sõjavastane liikumine. Sõjapidamise ulatus ja sotsiaalne mõju 20. sajandil.

Eesti sõjaajalugu üldise sõjaajaloo kontekstis. Ristisõdade ajastu ja muistne vabadusvõitlus.

Eestlaste sõjaline organisatsioon muinasajal. Malev. Suurriikide võitlused Vana-Liivimaa pärast. Sajaaastase sõja sündmused Eestis (1558–1661). Põhjasõda ja selle tagajärjed. Eesti ala liitmine Vene impeeriumi koosseisu. Vene impeeriumi sõjad ja Eesti. Sõjalised koormised. Sõjaväeteenistus Eesti alal. Michael Andreas Barclay de Tolly. Sõjalised kaitserajatised. Esimene maailmasõda ja Eesti iseseisvuse süünd. Rahvusväeosad. Vabadussõda 1918–1920. Kooliõpilaste roll Vabadussõjas. Tartu rahu. Eesti riigikaitse 1920–1940. Teine maailmasõda ja Eesti. Eestlased Saksa armees ja Punaarmees. Soomepoisid. Metsavendlus.

Okupatsiooniar mee kohalolek. Nõukogude armee kohalolek, selle tagajärjed. Paldiski. Eestlased Nõukogude armees. Nõukogude armee lahkumine Eestist.

Eesti riigikaitse taastamine. Valikud Eesti riigikaitse taasloomisel. Eesti riigikaitsepoliitika kujunemine ning riigikaitsestruktuuride peamised suunad ja olulisemad sündmused.

Tänapäeva kriisid, sõjad ja relvakonfliktid

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) toob näiteid kriiside ja konfliktide põhjuste ning tunnuste kohta, analüüsib mõningate konfliktidega seotud arengut ning nende ärahoidmiseks või ohjamiseks kasutatavaid meetodeid;
- 2) eristab rahvusvahelise julgeolekukeskkonna erinevaid arenguetappe ja tunnuseid ning toob

näiteid külma sõja aegse ja tänapäevase julgeolekukorralduse kohta;

3) tunneb koostööjulgeoleku üldisi põhimõtteid ning peamisi julgeolekuga tegelevaid organisatsioone (NATO, EL, ÜRO, OSCE);

4) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *kriis ja konflikt, sõda, julgeolekurisk, traditsiooniline ja asümmeetriline oht, küberjulgeolek, kollektiivne kaitse ja julgeolek, koostööjulgeolek, lubatud ja keelatud relvad, terrorism, totaalkaitse*.

Õppesisu

Rahvusvahelised kriisid ja konfliktid valitud näidete toel. Kriisid. Julgeoleku riskid ja ohud. Konflikti arengufaasid ja tunnused. Sõja mõiste. Rahvusvaheline julgeolek 20. sajandil. Maailmasõjad. Külma sõda. Kollektiivne julgeolek 20. sajandil – Rahvasteliit, ÜRO, OSCE. Tuumaajastu. Relvastuskontroll.

Nüüdisaegsed rahvusvahelised konfliktid ja nende ohjamine. Koostööjulgeolek. NATO ning Euroopa Liit. Kollektiivne kaitse ja kollektiivne julgeolek. Traditsioonilised ja asümmeetrilised ohud.

Rahvusvaheline terrorism, massihävitusrelvade levik. Keskkonna-, majandus-, küber- ja sotsiaalne julgeolek. Kriiside ja konfliktide ärahoidmine, ohjamine ning lahendamine. Rahvusvahelised rahuoperatsioonid, rahvusvahelise sekkumise põhjused ja tagajärjed.

Relvakonfliktide ja sõdade tunnused. Sõjaline strateegia ja taktika mõistetena. Heidutus.

Sõjategevuse ulatus. Kasutatav relvastus. Sõjalised operatsioonid. Totaalkaitse. Territoriaalkaitse. Rahvusvaheline sõjaõigus.

Eesti kaitsepoliitika. Eesti osalemine NATOs

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) teab enda võimalusi ja kohustusi riigi kaitsmisel;
- 2) teab Eesti riigikaitse eesmärki, üldist korraldust ja juhtimist, toetudes riigikaitse alusdokumentidele;
- 3) teab ning selgitab Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika põhijooni rahvusvaheliste suhete ning Euroopa julgeoleku kontekstis;
- 4) teab Eesti peamisi julgeolekuriske ning teab ja kirjeldab erinevaid hädaolukordi;
- 5) kirjeldab NATO kujunemist, väärtusi, kollektiivse kaitse ja otsuste langetamise põhimõtteid;
- 6) näitab kaardil NATO laienemist ja liikmesriike;
- 7) seletab ning kasutab kontekstis mõisteid *NATO, kaitsevõime, julgeolekurisk, hädaolukord*.

Õppesisu

Eesti riigikaitse eesmärk. Riigi kaitsevõime. Riigikaitse eesmärk, üldine korraldus ja juhtimine alusdokumentide põhjal: põhiseadus, julgeolekupoliitika alused, sõjalise kaitse strateegiline kava, rahuaja riigikaitse seadus, sõjaaja riigikaitse seadus.

Riigikaitse korraldus. Erinevate institutsioonide roll riigikaitse juhtimises. Ühiskonna kaasatus riigikaitse ja erinevate elualade seotus riigikaitsega. Kodaniku osalemine riigikaitse.

Eesti julgeolekuriskid. Sõjalised konfliktid, väline surve, asümmeetrilised ohud: terrorism, keskkonnaja küberriskid. Majandusriskid.

Erinevad hädaolukorrad ja valmisolek. Madala riskiastmega kriis, eriolukord, erakorraline olukord, sõda. Inimeste põhiõiguste ja vabaduste piiramine hädaolukordade puhul. NATO kujunemine. Kollektiivse kaitse põhimõte. Eesti osalemine NATOs.

Eesti kaitsejõudude struktuur ja ülesanded. Eesti kaitseväge ja Kaitseliidu sümboolika ning traditsioonid

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) oskab kasutada põhiseadust, rahuaja riigikaitse seadust, sõjaaja riigikaitse seadust, kaitseväge korralduse seadust ja Kaitseliidu seadust;
- 2) tunneb kaitseväge ja Kaitseliidu ülesehitust;
- 3) toob näiteid kaitseväge ja Kaitseliidu ülesannete kohta;
- 4) teab riigikaitstes vabatahtlikuna osalemise võimalusi;
- 5) tunneb ära kaitseväge vormiriietuse, auastmetunnused ja eraldusmärgid;
- 6) teab kaitseväge ja Kaitseliidu traditsioone ning sümboolikat;
- 7) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *lahingpaar, jagu, rühm, kompanii, pataljon, brigaad, kaitseringkond, väeliik, staap, ülem, staabiülem, kaitseväge juhataja*.

Õppesisu

Eesti kaitsejõud. Võrdlus teiste riikide kaitsejõudude korraldusega: kohustuslik ajateenistus, lepinguline tegevteenistus, üldine reservteenistus jne.

Eesti kaitsevägi. Kaitseväge struktuur ja ülesanded. Kaitseväge juhtimine. Kaitseväge õppeasutused.

Väeliigid: maavägi, merevägi, õhuvägi. Väeliikide ülesehitus, ülesanded ja juhtimine.

Kaitseliit. Kaitseliidu ülesehitus ja ülesanded. Kaitseliidu sõjaväeline ja kollegiaalne juhtimine. Kaitseliidu eriorganisatsioonid.

Kaitsejõudude traditsioonid. Traditsioonid Eesti kaitsejõududes, vormiriietuse kandmise põhimõtted, sümboolika.

Kaitseväeteenistus

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) on omandanud ülevaate kaitseväeteenistusest ja selle liikidest kaitseväeteenistuse seaduse alusel;
- 2) teab kaitseväeteenistuskohustuslase õigusi ja kohustusi, kutsealusena arvele võtmise korra üldaluseid, kaitseväeteenistuskõlblikkuse määramise, ajateenistusse kutsumise, ajapikenduse ja vabastuse saamise põhjusi ning korda, asendusteenistusse kutsumise korra üldaluseid;
- 3) on omandanud ettekujutuse ajateenistusest, ajateenija õigustest ja kohustustest ning kaitseväge distsipliinist;
- 4) on omandanud ettekujutuse kaitsevaelase elukutsest ja üldteadmised teenistusest reservis;
- 5) teab, mida toob endaga kaasa riigikaitsealaste kohustuste eiramine, ning oskab hinnata tagajärgi;
- 6) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *kutsealune, ajateenija, reservväelane, kaitsevaelane, kaitseväekohustuslane, kaitseväeteenistuskõlblikkus, asendusteenistus*.

Õppesisu

Kaitseväeteenistuse seadus. Kaitseväeteenistuse liigid. Kaitseväeteenistuskohustus. Kutsealune, reservväelane, kaitseväelane, ajateenija, kaadrikaitseväelane. Kaitseväe distsipliin. **Kutsealusena arvele võtmine ja tegevteenistuskõlblikkuse määramine.** Kaitseressursside Amet. Ajateenistusse kutsumisega kaasnevad dokumendid. Kaitseväeteenistuse komisjon. Arstlikud komisjonid. Kaitseväeteenistuskohustuslike Eesti kodanike riiklik register. Kaitseväeteenistuskõlblikkuse astmed.

Ajapikendus ja ajateenistusse kutsumisest vabastamine. Ajapikenduse andmine haiguse või tervisehäire tõttu. Ajapikenduse andmine perekondlikel ja majanduslikel põhjustel, hariduse omandamiseks, kandideerimiseks või valitaval ametikohal töötamiseks. Ajapikenduse lõppemine. Ajateenistusse kutsumisest vabastamine.

Ajateenistusse kutsumine. Ajateenistuse kestus. Kutsealuse kutsumine ajateenistusse.

Asendusteenistusse kutsumine. Ajateenistuse asendamine asendusteenistusega. Asendusteenistustulase teenistukoht. Asendusteenistuse kestus. Teenimine asendusteenistuses.

Ajateenistus. Ajateenija õigused ja kohustused. Ajateenistuse korraldus. Väljaõpe. Distsipliin. Sotsiaalsed garantiid. Puhkused ja väljaload. Olme ja vaba aeg. Suhtlemine kodustega.

Kaitseväelase elukutse. Väljaõpe, haridus, teenistuskäik (sh missioonid), karjäärivõimalused.

Teenistus reservis. Reservi ja erru arvamine. Reservväelase kohustused. Valmisoleku reserv ja valmidusreserv. Osavõtt õppekogunemisest. Tegevteenistus mobilisatsiooni korral. Osalemine Kaitseliidu tegevuses.

Vaidluste lahendamine ja vastutus. Vaided. Väär- ja kuriteod.

Riviõpe

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) teab rivikorra kujunemise ajalugu, kasutamise vajadust ja tähtsust;
- 2) oskab rivivõtteid ning teab käsklusi;
- 3) tegutseb organiseeritult jao ja rühma koosseisus;
- 4) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *rivi*, *viirg*, *kolonn*, *rivi laius*, *rivi sügavus*, *kahe-*, *kolme-* või *neljaviiruline rivi*.

Õppesisu

Rivikord. Ajalooline ülevaade rivikorra kujunemisest. Üksuste riviline juhtimine lahinguväljal. Füüsiline vastupidavus ja ühtekuuluvus. Kaitseväe traditsioonid ja tseremooniad.

Praktiline riviõpe. Rivi. Viirg. Kolonn. Tiib. Rinne. Rivi tagakülg. Vahe. Kaugus. Rivi laius. Rivi sügavus. Kahe-, kolme- või neljaviiruline rivi. Rivi liigid. Ülema ja kaitseväelase kohustused enne rivistumist ning rivis. Rivikord väljaõppe korraldamisel. Rivi juhtimine. Käsklus. Eelkäsklus. Täitekäsklus. Käemärgid.

Üksiksõduri riviõpe. Seisang ja tegevus koondravis. Tervitamine. Liikumine ja peatumine. Pöörded.

Jagu koondravis. Jao kogunemine joonele. Jao kogunemine kolonni. Liikumine rivis. Rivi ette kutsumine.

Rühma koosseis. Rühma kogunemise viisid.

Relvaõpe

Kui koolis puuduvad tingimused praktiliseks relvaõppeks, siis relvakäsitsemisioskust eeldavaid õpitulemusi ei taotleta.

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) teab, mis relvi ja relvasüsteeme Eesti kaitseväes kasutatakse;
- 2) tunneb ja järgib ohutusnõudeid tulirelva kasutamisel; käitub lasketiirus turvaliselt, teab ohutuid relva hooldamise põhimõtteid;
- 3) nimetab käsitulirelva (AK 4 või Galil AR näitel) põhiosad ja teab nende koostööd;
- 4) teab lasu sooritamist mõjutavaid tegureid;
- 5) võtab iseseisvalt laskeasendeid ning kasutab õiget päästmistehnikat;
- 6) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *automaatrelv, püstol, kaartulereelv, laskemoon, lask*.

Õppesisu

Relv: relva mõiste, relva kandmisega seotud tavad ja väärtushinnangud. Kaitseväes kasutatavamad relvad. AK 4 taktikalis-tehnilised andmed. Relva käsitsemine ja hooldamine.

Ballistika. Ülevaade sisemisest ja välimisest ballistikast. Kuuli lennujoone kuju, tabatav ja tabamatu ala. Kuulide hajumine ning seda põhjustavad tegurid.

Ohutusnõuded. Üldohutusnõuded relvaga ümberkäimisel. Ohutusnõuded relva ja laskemoona käsitsemisel.

Tiirulaskmine: laskmine õhkrelvast või matkemudelitest, hingamise ja lasu päästmise tehnika,

laskeasendid: pikali, põlvelt ja püsti. Relvatugi. Laskekäsklused lasketiirus. Käsklus „TULI SEIS!“.

Topograafia ja orienteerumine

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) teab, mis topograafilisi kaarte ja mis eesmärgil Eesti kaitseväes kasutatakse;
- 2) määrab paberkaardil kasutatavat mõõtkava ja teisendab seda maastikul sammupaaridesse; mõõdab pabeririba kasutades kaugusi ning hindab maastikul silma järgi erinevaid kaugusi; analüüsib topograafilise kaardi leppemärke ja iseloomustab kaardil kajastatud objekte; määrab objektidevahelisi ruumilisi seoseid;
- 3) määrab kaardil malliga direktsiooninurga ja looduses maastikul kompassi järgi asimuudi ning kaitseväge kaardil UTMi koordinaadid;

4) orienteerib maastikul kompassi järgi kaardi ning orienteerub kaardi ja kompassi järgi vähe- ja keskmiselt liigendatud maastikul mööda etteantud marsruuti; tunneb öist orienteerumist piiravaid tegureid;

5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *möötkava*, *kaardi leppemärgid*, *kaardi koordinaadid*, *direktsiooninurk*, *magnetiline asimuut*, *suunaparand*, *punkt-*, *joon-* ja *pindobjektid maastikul*.

Õppesisu

Topograafia sissejuhatus. Üldmõisted. Kaardi möötkava. Kaardi leppemärgid.

Leppemärkide jaotus: punkt-, joon- ja pindleppemärgid. Kaardi reljeef. Reljeefi erinevad vormid ning nende iseloomustus.

Kaartide kasutamine Eesti kaitseväes. Kaartide põhimöötkavad. Kaitseväekaartide kartogrammide. Kaardinurk. Kaardi koordinaadid: geograafilised, UTM.

Kompass, magnetiline asimuut ja direktsiooninurk. Kaartidel kasutatavad põhjasuunad. Magnetiline deklinatsioon. Direktsiooninurk. Magnetiline asimuut. Suunaparand. Kompass ja selle kasutamine. Kompassi kasutamise piirangud. Magnetilise anomaalia alad.

Kaardi orienteerimine, maastikul orienteerumine, käsi-GPSi kasutamine. Kaardi orienteerimine kompassi, joonobjekti, punktorientiiri, taevakehade järgi. Asimuudi määramine maastikul ja selle järgi liikumine. Orienteerumine maastikul. Orienteerumine pimedas. Üldised juhised ning piirangud käsi-GPSi kasutamiseks maastikul.

Esmaabi välitingimustes

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) hindab olukorda õnnetuse korral, teab abi kutsudes ja andes õiget tegutsemisjärjekorda ning oskab kasutada erinevaid kannatanu transportimise võtteid;
- 2) väldib ohtusid ning kaitseb ennast ja abivajajaid võimalike ohtude eest;
- 3) teab elupäästva ja jätkuva esmaabi võtteid ning oskab neid kasutada;
- 4) tunneb võimalikke käepäraseid ja meditsiinilisi abivahendeid ning oskab neid kasutada; oskab anda esmaabi erakorraliste haiguste ja mürgistuste korral ning traumakannatanule.

Õppesisu

Tegutsemine õnnetuse korral. Ohu hindamine ja ohutuse tagamine, päästmine otsesest ohust, sh Rauteki haaret kasutades. Kannatanu seisundi hindamine: teadvuse, hingamise, vereringe kontroll.

Tegevuste järjekord kannatanu esmasel ülevaatusel. Sündmuskoha tähistamine. Elupäästev esmaabi. 112-abikutse. Jätkuv esmaabi. Kiirabi. Haigla.

Elupäästev esmaabi. Elustamise ABC. Elupäästev esmaabi traumakannatanule. Suure välise

verejooksu sulgemine abivahenditega ja abivahenditeta. Hingamisteede vabastamine ja vabana hoidmine. Teadvuse tasemed, teadvusetuse põhjused. Teadvuseta kannatanu abistamine. Šoki mõiste, liigid ja esmaabi. Kliiniline ja bioloogiline surm.

Esmaabi vigastuste ja haigestumiste korral. Jäsemetraumade fikseerimine. Sobivad asendid erinevate vigastuste ja haigestumiste korral. Termolina kasutamine. Heimliche võte.

Allergia. Termilised traumad: põletused, päikesepiste, kuumarabandus, kuumakurnatus, külmumine, alajahtumine (hüpotermia). Uppumine. Mürgistused. Alkoholimürgistus

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) tunneb massihävitusrelvade põhitüüpe, kasutamise eesmärgi ja tagajärgi, nende kasutamist ajaloos ning keelustamist;
- 2) tunneb kodanikukaitse põhialuseid ja eesmärgi ning oskab tegutseda hädaolukorras;
- 3) oskab hinnata ohte ja käituda erinevate ohtude korral: tuleoht, mürkaineoht, radiatsioonioht ja plahvatusohtlikest esemetest tingitud oht; oskab kasutada esmaseid tulekustutusvahendeid;
- 4) tunneb gaasimaski põhiosa, hooldust ja kasutamist;
- 5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *massihävitusrelv, tuumarelv, bioloogiline relv, keemiarelv, toksiin, bakter, viirus, radiatsioon, lõhkeaine, plahvatus*.

Õppesisu

Massihävitusrelv: tuumarelv, bioloogiline relv, keemiarelv. Liigid ja toime ning kahjustavad mõjud. Relvade kasutamine ajaloos. Massihävitusrelva leviku piiramine.

Kaitsevahendid. Kaitsevahendite areng. Kaitsevahendid erinevatele massihävitusrelva tüüpidele. Individuaalsed ja kollektiivsed kaitsevahendid.

Kodanikukaitse. Ajalooline ülevaade ja põhimõtted.

Tuleohutus. Tulekahju ärahoidmine, tekkimise põhjused ja tagajärjed. Esmased tulekustutusvahendid ning nende kasutamine. Põlemine ja plahvatus. Põlemissaadused. Käitumine tulekahju korral.

Mürkaineoht. Levinumad mürgised ained ja nende mõju inimorganismile. Tegutsemine mürkaineohtu olukorras.

Radiatsioonioht. Radioaktiivsed ohuallikad, nende toime loodusele ja inimorganismile.

Plahvatusohtlikest esemetest tingitud oht. Plahvatusohtlikud esemed. Ohutusreeglid plahvatusohtlike esemete leidmise korral. Käitumine pommiähvarduse korral, evakueerumine.

Keskkonnakaitse kaitsevääs

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) teab ja kirjeldab riigikaitsetegevusega kaasnevat mõju keskkonnale;
- 2) valmistab ette ja lõpetab väljaõppelaagri, vähendades väljaõppetegevuse mõju loodusele, sh hoides ära reostuse ja metsatulekahju;
- 3) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *ettevaatuspõhimõte, väljaõppelaagri keskkond, tuleohutus, metsatulekahju, reostus, kahjustusala*.

Õppesisu

Riigikaitsetegevusega kaasnev mõju keskkonnale. Müra, mürakaitse, välisõhureostus, ohtlike jäätmete reostus, veereostus, metsatulekahju.

Väljaõppelaagri keskkonnakaitseline ettevalmistamine, rajamine ja lõpetamine.

Planeerimine: jäätmekava, tuleohutuskava, reostusohutuse kava; hügieeni ja toitlustuse korraldamine välitingimustes, jääkreostus.

Tuleohutuse tagamine ja tegutsemine metsatulekahju korral. Ohuolukord, metsatulekahju, kustutamise juhtimine.

Kursus „Praktiline õpe välilaagris”

Õpitulemused ja õppesisu

Välilaagris korraldatakse lihtsustatud ja lühendatud sõdurioskuste kursus kavade alusel. Kõik praktilised harjutused tehakse rühmas. Teoreetilisi teadmisi harjutatakse ja kinnistatakse tegevuse käigus.

Eesmärk on tutvuda kaitseväge rutiini ja päevaplaaniga.

Riviõpe

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) tegutseb ühtse meeskonnana organiseeritult jao ja rühma koosseisus;
- 2) saab aru sõjaväelisest rivikorrast ning oskab esmaseid rivivõtteid paigal ja liikumisel kolonnis.

Õppesisu

Praktiliste harjutuste vaheetapid algavad ja lõpevad rivikorras, mille käigus omandatakse üldised oskused meeskonnatöös ravis.

Isiklik ja rühmavarustus

Õpitulemused

Kursuse lõpus tunneb ning oskab õpilane kasutada üksikvõitleja ja allüksuse üldvarustust ning teab selle otstarvet.

Õppesisu

Õpitakse tundma üksikvõitleja ja rühma varustust, selle otstarvet, praktilist kasutamist ning hooldamist.

Rännak üksuse koosseisus ja üksikvõitleja liikumine maastikul

Õpitulemused

Kursuse lõpus oskab õpilane liikuda päeval ja öösel jalgsi rännakukolonnis ning üksikvõitlejana maastikul.

Õppesisu

Õpitakse tundma ning harjutatakse erinevaid liikumisviise üksuse koosseisus ja üksikvõitlejana ümberpaiknemise korral, kasutatakse käemärke ning harjutatakse tegevusi nende järgi.

Välilaagri rajamine ja eluolu välitingimustes. Keskkonnakaitse

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) tunneb kaitseväelist rutiini ja päevaplaani;
- 2) täidab erinevaid ülesandeid välitingimustes jao koosseisus majutusala rajades;
- 3) valmistab ette ja lõpetab väljaõppelaagri, vähendades väljaõppe tegevuse mõju loodusele, sh hoides ära reostuse ja metsatulekahju;
- 4) tunneb keskkonnakaitse põhimõtteid välitingimustes majutust korraldades.

Õppesisu

Harjutatakse üksuse majutuse korraldamist välitingimustes, paiknemisala ettevalmistamist, telkide püstitamist, söögi- ja hügieenialade ettevalmistamist.

Toitlustamine ja hügieen välitingimustes

Õpitulemused

Kursuse lõpus tunneb ning täidab õpilane välitingimustes toitlustamise ja hügieeni reegleid.

Õppesisu

Harjutatakse toitlustamise korraldamist välitingimustes koos sooja toidu ettevalmistamise ja 24 h kuivtoidupakkide kasutamisega.

Orienteerumine maastikul

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) orienteerub kaardi ja kompassi järgi vähe- ja keskmiselt liigendatud maastikul;
- 2) määrab kaardil direktsiooninurga, maastikul kompassi järgi asimuudi ja kaitseväge kaardil UTMi koordinaate;
- 3) orienteerib maastikul kompassi järgi kaardi ning liigub mööda etteantud marsruuti;
- 4) tunneb õist orienteerumist piiravaid tegureid.

Õppesisu

Harjutatakse kaardi ja kompassi tundmist vähe- ja keskmiselt liigendatud maastikul, oma asukoha määramist, kauguste määramist ning objektidele osutamist erineval maastikul ja erinevas valguses.

Varjumine ja varjatud liikumine maastikul

Õpitulemused

Kursuse lõpus tunneb ja kasutab õpilane peamisi moondamise ning varjatud liikumise võimalusi erineval maastikul ja erinevas valguses.

Õppesisu

Harjutatakse erinevaid moondamise ja varjatud liikumise võimalusi. Õpitakse tundma, miks on asjad erinevas keskkonnas ja valguses nähtavad.

Esmaabi välitingimustes

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) oskab tegutseda hädaolukorras; tunneb ja kasutab üldiseid esmaabivõtteid, elustamise põhimõtteid ning välioludes ellujäämist; oskab kutsuda abi;
- 2) teab ja oskab kasutada erinevaid kannatanu transportimise võtteid;
- 3) tunneb võimalikke käepäraseid ja meditsiinilisi abivahendeid ning oskab neid kasutada; oskab anda esmaabi erakorraliste haiguste ja mürgistuste korral ning traumakannatanule.

Õppesisu

Harjutatakse üldisi esmaabivõtteid ja elustamist ning õpitakse tundma välioludes ellujäämise põhitõdesid.

Relvaõpe, laskeasiandus ja ohutushoid

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) tunneb ning järgib relvadega ümberkäimise ohutuseeskirju ja -nõudeid;
- 2) võtab iseseisvalt laskeasendeid ja kasutab õiget päästmistehnikat;
- 3) käitub lasketiirus turvaliselt laskmiskäskluste järgi;
- 4) sooritab ohutult tiirulaskmise praktilisi harjutusi juhendaja kontrolli all.

Õppesisu

Õpitakse tundma Eesti kaitseväes kasutusel olevaid käsitulirelvi. Harjutatakse automaadi käsitlemist ning erinevaid laskeasendeid. Õpitakse tundma ohutushoidu. Osaletakse praktilisel laskeharjutusel juhendaja kontrolli all.

Kodanikukaitse

Õpitulemused

Kursuse lõpus õpilane:

- 1) oskab hinnata ohte ning käituda erinevate ohtude korral: tuleoht, mürkaineoht, radiatsioonioht ja plahvatusohtlikest esemetest tingitud oht;
- 2) kasutab esmaseid kaitse- ja tulekustutusvahendeid.

Õppesisu

Õpitakse tundma tegutsemist erinevate ohtude korral ja kasutama esmaseid kaitsevahendeid.